

Bruxelles, den 9. november 2023
(OR. en)

15094/23
ADD 1

ELARG 71
COWEB 135
COEST 586

FØLGESKRIVELSE

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	9. november 2023
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2023) 690 final
Vedr.:	BILAG til MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET Meddelelse om EU's udvidelsespolitik 2023

Delegations will find attached document COM(2023) 690 final - annexes.

Encl.: COM(2023) 690 final - annexes

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 8.11.2023
COM(2023) 690 final

ANNEXES 1 to 5

BILAG

til

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Meddelelse om EU's udvidelsespolitik 2023

{SWD(2023) 690 final} - {SWD(2023) 691 final} - {SWD(2023) 692 final} -
{SWD(2023) 693 final} - {SWD(2023) 694 final} - {SWD(2023) 695 final} -
{SWD(2023) 696 final} - {SWD(2023) 697 final} - {SWD(2023) 698 final} -
{SWD(2023) 699 final}

Bilag 1. De grundlæggende elementer i tiltrædelsesprocessen

Retsstatsprincippet, de grundlæggende rettigheder, de demokratiske institutioners funktion og reform af den offentlige forvaltning samt de **økonomiske kriterier** udgør kernen i de såkaldte "**grundlæggende elementer**" i **EU-tiltrædelsesprocessen**. Kvaliteten af institutioner og forvaltning er grundlaget for at styrke konkurrenceevnen, velstanden og samfundets velfærd og understøtte evnen til at overholde gældende EU-ret over hele linjen. Troværdige og uigenkaldelige reformer inden for de grundlæggende elementer er derfor afgørende for, at udvidelseslandene kan sikre fremskridt på hver deres vej mod tiltrædelse af EU.

I en række udvidelseslande blev der konstateret visse fremskridt med hensyn til **reform af retsvæsenet, grundlæggende rettigheder** og den **offentlige forvaltnings** funktionsmåde, herunder forvaltningen af de offentlige finanser. Der blev konstateret en støt intensivering af arbejdet med de respektive reformdagsordener, navnlig i Moldova og Ukraine. Fremskridtene hen imod opfyldelsen af de **økonomiske tiltrædelseskriterier** var generelt for langsomme til i væsentlig grad at mindske det økonomiske gab i forhold til EU.

Der er gode eksempler i udvidelseslandene på, at reformdagsordener drives fremad med henblik på at omdanne institutioner og samfund i lyset af muligheden for tiltrædelse af EU. Der er dog stadig mange hindringer. Selv om det ikke er ensartet på tværs af landene, er der generelt et negativt og bekymrende mønster af diffus politisk og institutionel modstand mod forandring, navnlig med hensyn til at styrke **bekæmpelsen af korruption**. En konsekvent forpligtelse til at forebygge korruption og opretholde en integritetskultur er fortsat en vigtig prioritet, herunder ved at mainstreame foranstaltninger til bekæmpelse af korruption på tværs af de mest sårbare sektorer. De retshåndhævende og retslige organer skal sikres større beføjelser og den uafhængighed, der er nødvendig for at sikre en meningsfuld og upartisk bekæmpelse af korruption. Det er bekymrende, at der fortsat forekommer elementer af "state capture", og at der stadig observeres trusler mod den demokratiske stabilitet, korruption på højt niveau og utilbørlig indflydelse fra oligarkers side, samtidig med at organiserede kriminelle netværk forsøger at blande sig i landenes økonomier, politiske systemer, forvaltninger og mediemiljøer. Alle disse udfordringer skal hurtigst muligt tackles gennem systemiske og omfattende tilgange.

En nøgleindikator for, at disse tendenser imødegås, er dokumenterede resultater af proaktiv efterforskning, retsforfølgelse og endelig domfældelse i forbindelse med korruption, organiseret kriminalitet og hvidvask af penge. Det er vigtigt, at udvidelseslandene demonstrerer effektiviteten af deres efterforskningsorganer, anklagemyndigheder og straffedomstole. For at være troværdige bør alle aktører i retsstatskæden skabe solide resultater gennem målrettede finansielle efterforskninger, der fører til systematisk konfiskation af udbytte fra strafbare forhold.

Med hensyn til **grundlæggende rettigheder** er der i nogle af udvidelseslandene gjort visse fremskridt i retning af en bedre forståelse af betydningen af, at disse rettigheder og frihedsrettigheder garanteres. Samtidig gør nogle af de senere års negative tendenser sig fortsat gældende, herunder fortsat udbredt kønsbaseret vold, samtidig med at mediefriheden fortsat hindres af politiske og økonomiske interesser. Det svækker kontrollen med de offentlige myndigheder, åbner mulighed for udenlandsk indblanding og underminerer kommunikationen om EU. I nogle lande er der ved at blive iværksat nogle positive initiativer vedrørende børns rettigheder og rettigheder for personer med handicap. I praksis påvirkes beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder imidlertid negativt af utilstrækkelig

gennemførelse af love og politikker og klagemekanismernes generelle ineffektivitet. Der er fortsat udfordringer med hensyn til at sikre effektiv beskyttelse mod alle former for had og forskelsbehandling, herunder de former, der rettes mod mindretal.

De demokratiske institutioners funktion

Stabile og konsoliderede demokratiske processer er en central søjle i EU-tiltrædelsesprocessen. Kommissionen er begyndt at gennemføre et styrket og strømlinet samarbejde med udvidelseslandene om den generelle ramme for demokrati, hvad enten det drejer sig om valgprocessen, parlamentets funktionsmåde (herunder dets tilsynsrolle i regeringens resultater og politikudformning og den stadig alt for store afhængighed af fremskyndede procedurer i mange tilfælde) eller civilsamfundets rolle. De fleste lande var fortsat berørt af markant politisk polarisering, mangel på samarbejde på tværs af partierne og indskrænkning af civilsamfundets råderum.

Der blev afholdt flere **valg** i rapporteringsperioden i udvidelseslandene, herunder i Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Moldova, Montenegro og Tyrkiet. I de fleste lande mangler der stadig reformer for at imødekomme udestående henstillinger fra Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder under Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE/ODIHR). Desuden er standarderne fra Sammenslutningen af Stater mod Korruption (Greco) vedrørende finansiering af politiske partier endnu ikke blevet behandlet i Nordmakedonien og Bosnien-Hercegovina.

Med hensyn til det **parlamentariske arbejde** var polarisering ofte et synligt træk. Manglen på en effektiv dialog på tværs af partierne resulterede i et længerevarende politisk dødvande og stagnation i reformerne. Dette blev f.eks. observeret i Montenegro, Albanien, Nordmakedonien og Georgien. I nogle tilfælde var de parlamentariske debatter præget af spændinger, krænkende sprogbrug og lejlighedsvis voldelige hændelser, som det var tilfældet i Georgien og Kosovo. I Ukraine har parlamentet på trods af de ekstraordinære omstændigheder udvist modstandsdygtighed og stærk politisk vilje, navnlig på områder, der er afgørende for Ukraines integration med EU. Lovgivningsmæssige opgaver blev udført systematisk, hvilket sikrede en uafbrudt demokratisk beslutningsproces.

Retsvæsenet og grundlæggende rettigheder

Forankringen af retsstatsprincippet kræver stabile og velfungerende institutioner. Dette kræver et uafhængigt, upartisk og ansvarligt **retssystem** af høj kvalitet, som fungerer effektivt og med tilstrækkelige ressourcer, som ikke er udsat for utilbørlig indblanding udefra, og hvis afgørelser gennemføres effektivt og rettidigt. Der blev i nogle tilfælde gjort fremskridt med reformer af retsvæsenet, f.eks. i **Albanien, Moldova, Serbien** og **Ukraine**. I de fleste udvidelseslande er de retslige organer imidlertid stadig udsat for mange udfordringer og sårbarheder. Politikeres forsøg på offentligt at påvirke eller angribe dommere, navnlig når de behandler følsomme sager, var fortsat en farlig tilbagevendende praksis i flere lande. En række institutionelle ordninger havde fortsat en negativ indvirkning på dommeres og anklageres uafhængighed, og det påvirkede i sidste ende balancen og magtadskillelsen. Som følge heraf forblev retsvæsenets troværdighed generelt ret lav, og i offentligheden fandt man generelt, at der var straffrihed for lovovertrædere. I flere lande afslører reformer af retsvæsenet, at gennemførelseskapaciteten er begrænset, selv om der er politisk vilje. Efterforskningsmyndighedernes og de retslige myndigheders effektivitet med hensyn til at skabe troværdige dokumenterede resultater er afgørende for yderligere tiltrædelsesfremskridt. Der er behov for yderligere reformer af **Georgiens** retlige ramme for retsvæsenets funktion, og skridt i den negative retning skal undgås. Den alvorlige tilbagegang fortsatte i **Tyrkiet**,

og de strukturelle mangler, navnlig i forbindelse med retsvæsenets uafhængighed og manglen på kontrol og balance i præsidentsystemet, gjorde sig fortsat gældende.

Bekæmpelse af korruption er fortsat en prioritet for regeringerne i udvidelseslandene. **Korruption**, herunder korruption på højt plan, er fortsat udbredt, og sammenblanding af offentlige og private interesser giver fortsat anledning til bekymring. I nogle tilfælde skaber korruption og påvirkning fra oligarkers side risiko for "state capture" (statslig korruption). Fremskridtene med hensyn til effektivt at forebygge og bekæmpe korruption går langsomt og kræver en vedvarende systemisk tilgang og en målrettet indsats i nøglesektorer, der er sårbare over for korruption. Der er behov for at iværksætte eller fortsætte med at mainstreamere foranstaltninger til bekæmpelse af korruption i nøglesektorer, foretage målrettede risikovurderinger for at bidrage til politikudformningen og fremlægge effektive reformplaner. Der er stadig behov for en stærkere politisk vilje og en klar reformindsats for at forbedre gennemsigtigheden, skabe en integritetskultur og yderligere udvikle overbevisende dokumenterede resultater med hensyn til efterforskning, retsforfølgelse og endelig domfældelse, herunder på højt plan. Der er indført strategier og handlingsplaner for bekæmpelse af korruption, som skal ajourføres og gennemføres på en systematisk og struktureret måde, herunder ved hjælp af passende budgetmidler og målrettet overvågning for at sikre, at de gennemføres effektivt. Offentlige indkøb, finansiering af politiske partier, forvaltning af offentlige finanser, energi, transport, sundhed, vand, infrastruktur, naturressourcer og uddannelse er områder, der stadig er særligt udsat for korruption, og som kræver mere robuste og ambitiøse foranstaltninger. Med hensyn til undertrykkelse giver de generelt lave resultater anledning til bekymring med hensyn til efterforskningernes effektivitet og den retslige opfølgning.

I alle udvidelseslandene er de **grundlæggende rettigheder** generelt forankret og beskyttet ved lov, men der er stadig udfordringer med hensyn til at sikre, at de gennemføres effektivt. De lovgivningsmæssige og politiske rammer er gradvist ved at blive færdiggjort som følge af landenes tiltrædelse af europæiske menneskerettighedsinstrumenter og tilpasning til gældende EU-ret. Dette er navnlig tilfældet med databeskyttelsesreformer. Gennemførelsen er dog fortsat langsom, og der er fortsat systemiske huller i finansieringen af de politikker, der er vedtaget for at styrke beskyttelsen af menneskerettighederne, og det bevirker, at mange sektorer er afhængige af bidragydere. På grundlag af Albaniens, Nordmakedoniens og Serbiens erfaringer vil tiltrædelsen af andre kandidatlande til Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder bidrage til udviklingen af et omfattende overvågnings- og dataindsamlingssystem, der sikrer en mere effektiv gennemførelse af menneskerettighedslovgivning, -politikker og -strategier.

I en stor del af regionen spiller ombudsmandsinstitutionerne og andre uafhængige og regulerende organer, f.eks. ligestillingsorganer, en central rolle i overvågningen af de foranstaltninger, som staterne træffer for at respektere, beskytte og overholde **menneskerettighederne** i overensstemmelse med deres internationale forpligtelser. Deres reelle uafhængighed, ressourcer og kapacitet er dog fortsat utilstrækkelig, og det samme gælder opfølgningen på deres henstillinger. Regeringerne i regionen er nødt til at følge alle henstillingerne fra internationale og regionale menneskerettighedsovervågningsorganer konsekvent, herunder om fængselsforhold og forebyggelse af tortur og mishandling. Dette gælder navnlig i lande som Nordmakedonien, Moldova og Serbien, hvor henstillingerne fra Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur ikke er blevet behandlet systematisk. Civilsamfundet supplerer eller erstatter fortsat regeringens indsats for at levere tjenester til personer i sårbare situationer, f.eks. ved at drive krisecentre for ofre for seksuel og kønsbaseret vold eller menneskehandel i Albanien og Serbien. På Vestbalkan er de betænkeligheder og henstillinger, der er fremsat i de tidligere landerapporter, fortsat i vid

udstrækning gyldige og skal efterkommes hurtigst muligt. I Tyrkiet forværredes menneskerettighedssituationen fortsat og giver stadig anledning til alvorlig bekymring, herunder med hensyn til manglende gennemførelse af visse domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, navnlig i Kavala-sagen.

Ytringsfrihed, mediefrihed og mediepluralisme er centrale søjler i et demokratisk samfund og skal opretholdes. Der var begrænset til ingen fremskridt eller tilbageskridt med hensyn til at efterkomme tidligere henstillinger i det vestlige Balkan. I flere lande er medielandskabet præget af dyb politisk polarisering. Pluralisme, uafhængighed og udvikling af professionel journalistik af høj kvalitet undergraves af mediekoncentration og politisk indflydelse på medierne i en række lande. Journalister har fortsat dårlige arbejdsvilkår, hvilket kan føre til selvensur. Trusler, intimidering og vold mod journalister og nedladende bemærkninger fra offentligt ansatte giver fortsat anledning til alvorlig bekymring i hele regionen. I nogle lande gøres der en indsats for at tackle dette fænomen, men alle lande er nødt til at sikre en systematisk retslig opfølgning af alle sager. Utilstrækkelig beskyttelse af journalister og ineffektiv opfølgning på sager kan have en dæmpende virkning på udøvelsen af mediefriheden.

De offentlige radio- og TV-selskabers uafhængighed undergraves generelt af utilstrækkelig finansiering og politisk indflydelse. Mediemyndighedernes uafhængighed skal sikres, herunder gennem meritbaserede udnævnelser i ledelsesstrukturerne. Hvis dette ikke er sikres, som f.eks. i Serbien, skal tilsynsmyndighederne handle upartisk og udøve deres mandater fuldt ud. Der er også behov for yderligere støtte til, at uafhængige selvregulerende organer kan fungere effektivt. Alle lande er nødt til at øge gennemsigtigheden i mediefinansieringen. Bestræbelserne på at bekæmpe russisk desinformation har ført til suspension af sendetilladelser i Moldova og blokering af webressourcer i Ukraine. I Tyrkiet fortsatte de alvorlige tilbageskridt med hensyn til ytringsfrihed. Journalister, menneskerettighedsforkæmpere, advokater, forfattere, oppositionspolitikere, studerende og brugere af sociale medier blev fortsat systematisk udsat for strafferetlige anklager og domfældelser.

I de fleste lande har myndighederne arbejdet på at etablere de retlige og institutionelle rammer for gennemførelsen af forpligtelserne inden for **ligestilling mellem kønnene og bekæmpelse af kønsbaseret vold**, navnlig for at gennemføre Istanbulkonventionens bestemmelser. Konventionen er blevet ratificeret af alle udvidelsespartnere undtagen Kosovo på grund af statusspørgsmål og Tyrkiet, hvis udtræden blev bekræftet som endelig af landets statsråd. Der er imidlertid behov for en større indsats for at gøre ligestilling mellem kønnene til en realitet og sikre politikernes bæredygtighed. Kønsbaseret vold forekommer fortsat i en stor del af regionen. Alle lande er nødt til at styrke bistanden til ofre for alle former for vold. En tendens til øget brug af nedsættende udtryk eller hadefuld tale rettet mod kvindelige politikere, journalister og menneskerettighedsforkæmpere i den offentlige debat giver anledning til bekymring, navnlig i Tyrkiet, Montenegro, Serbien og Nordmakedonien. Der er også tilfælde af hadefuld tale og vold mod lesbiske, bøsser, biseksuelle, transpersoner, interkønnede og queerpersoner (LGBTIQ), hvis grundlæggende rettigheder i flere lande ofte udfordres.

Love og politikker om **ikkeforskelsbehandling** og bekæmpelse af hadforbrydelser og hadefuld tale er generelt på plads, men de resterende huller og mangler i lovgivningen, herunder med hensyn til beskyttede grunde, skal afhjælpes. Ligestillingsorganer og andre institutioner, der har til opgave at fremme ligebehandling og gennemføre og overvåge politikker for ikkeforskelsbehandling, skal have tilstrækkelige midler til at opfylde deres

mandat, herunder bistand til ofre, gennemførelse af undersøgelser og offentliggørelse af rapporter og henstillinger.

Selv om der generelt findes mekanismer til styrkelse af **børns rettigheder**, skal den interinstitutionelle koordinering forbedres betydeligt i hele regionen, navnlig i Kosovo og Nordmakedonien, for at sikre effektive børnebeskyttelsessystemer i overensstemmelse med barnets tarv. Det er fortsat en udfordring at sikre effektiv adgang til uddannelse for børn i Ukraine og for fordrevne ukrainske børn. Børnevenlige retssystemer skal videreudvikles, og der skal være adgang til alternativer til frihedsberøvelse, og de skal anvendes mere systematisk, idet frihedsberøvelse kun anvendes som den absolut sidste udvej og i det korteste hensigtsmæssige tidsrum. Vold mod børn og tidlige ægteskaber giver fortsat anledning til alvorlig bekymring. Pålidelige og sammenlignelige data opdelt efter alder og køn mangler i de fleste tilfælde og er afgørende for at bekæmpe vold mod børn. Fortsat institutionalisering af børn uden forældreomsorg og af børn og personer med handicap giver anledning til bekymring i mange lande, navnlig Georgien, Moldova, Ukraine og Bosnien-Hercegovina. Kun Nordmakedonien har opnået fuld afinstitutionalisering af børn fra store institutioner. Selv om der gøres en indsats for at styrke mekanismerne til håndhævelse af **rettighederne for personer med handicap**, vil der være behov for langt større investeringer for at sikre fuld overholdelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, navnlig med hensyn til overgang til pleje i nærmiljøet, en uafhængig tilværelse, tilgængelighed og inklusion.

Der er stadig stor forskel i beskyttelsen af rettighederne for personer, der tilhører **mindretal**, i regionen. De retlige rammer og gennemførelsesmekanismer mangler stadig at blive færdiggjort i Albanien, Georgien, Moldova og Ukraine, mens henstillinger fra det rådgivende udvalg for rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal skal efterkommes af Serbien og Nordmakedonien. **Romaerne** er fortsat det socialt dårligst stillede samfund og er ofte ofre for forskelsbehandling, hadmotiverede hændelser samt social og økonomisk udstødelse.

Retfærdighed, frihed og sikkerhed

Vestbalkan og Tyrkiet er fortsat hotspots for kriminelle aktiviteter og organiserede kriminelle grupper, der er aktive i EU, og fungerer som et vigtigt transitpunkt for smugling af migranter, ofre for menneskehandel og ulovlige varer, der kommer ind i EU via forskellige grene af Balkanruten. Kriminelle og kriminelle netværk fra regionen har også en betydelig indvirkning på grov og organiseret kriminalitet i andre dele af verden, herunder i Latinamerika og Sydamerika, hvor de spiller en vigtig rolle i den globale kokainhandel og transporten af heroin, der smugles til EU, og letter adgangen for ofre for menneskehandel, irregulære migranter og ulovlige varer til EU-landene. Den kriminelle infrastruktur, der er udviklet til handel med heroin og syntetisk narkotika, anvendes til kokainhandel på tværs af Balkanruterne i begge retninger og til havne i Sortehavet.

Organiserede kriminelle grupper fra Moldova og Georgien er aktive inden for smugling af migranter, organiseret formuekriminalitet, menneskehandel, cyberafhængig kriminalitet, svig med andre betalingsmidler end kontanter, afgiftssvig, ulovlig handel med skydevåben og andre relaterede forbrydelser som f.eks. dokumentfalsk. Mange af disse grupper er polykriminelle, hvilket betyder, at de handler med mere end én ulovlig vare. Ukraine har en central placering for smugling af ulovlige varer til EU og er også et oprindelses-, transit- og bestemmelsesland for menneskehandel. På trods af de krigsrelaterede udfordringer, herunder belastet institutionel kapacitet som følge af betydelige tab af personligt udstyr og reduceret finansiering til bekæmpelse af organiseret kriminalitet, udviste de relevante ukrainske institutioner bemærkelsesværdig modstandsdygtighed og operationelle kapaciteter.

Siden februar 2022 har Ruslands angrebskrig mod Ukraine haft en betydelig indvirkning på den regionale kriminalitetssituation, herunder på samarbejdet mellem magtfulde regionale kriminelle grupper, som stort set er ophørt. Der er dog opstået nye omstændigheder, som udnyttes af kriminelle grupper i regionen.

Retshåndhævelsessamarbejdet (herunder på operationelt plan) mellem EU og udvidelseslandene udviklede sig fortsat positivt. Alle landene på Vestbalkan har ratificeret operationelle aftaler med Europol (undtagen Kosovo, som der er indgået en samarbejdsordning med) og har adgang til Europolis sikre platform for udveksling af oplysninger (SIENA). Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nordmakedonien og Serbien har udstationeret forbindelsesofficerer ved Europol i Haag. Samarbejdet mellem Europol og Tyrkiet er baseret på en strategisk samarbejdsaftale, som udelukker muligheden for at dele personoplysninger, men letter samarbejdet på en række områder. En tyrkisk forbindelsesofficer er udstationeret ved Europol, og Tyrkiet er også tilsluttet SIENA. Ukraine, Moldova og Georgien har også indgået operationelle samarbejdsaftaler med Europol, er tilsluttet SIENA og har åbnet Europol-forbindelseskontorer. Udvidelseslandenes deltagelse i EMPACT, den medlemsstatsledede europæiske tværfaglige platform mod kriminalitetstrusler, fortsatte generelt med at blive intensiveret, men forblev ujævn. Der er desuden en stigende tendens til, at de operationelle foranstaltninger ledes eller ledes i fællesskab af udvidelseslandene, hvilket er en meget positiv udvikling. Alle landene på Vestbalkan deltog sammen med Moldova og Ukraine i en række fælles aktionsdage med umiddelbare resultater i form af anholdelser af kriminelle og korrupte embedsmænd, beslaglæggelser og iværksættelse af nye efterforskninger.

Narkotikahandel er fortsat et lukrativt kriminelt marked i udvidelseslandene. Mens den langsigtede tendens for beslaglæggelser af cannabis på Vestbalkan er nedadgående, er beslaglæggelsen af kokain (navnlig i søhavne) stigende, mens beslaglæggelsen af heroin stort set forblev stabil. Med undtagelse af Albanien har alle landene på Vestbalkan eller har indtil for nylig haft en national narkotikastrategi, i nogle tilfælde ledsaget af en handlingsplan. Oplysninger om (kvaliteten af) planernes gennemførelse foreligger ikke, da der i langt de fleste tilfælde ikke foretages nogen evaluering. Tyrkiets nationale strategi og handlingsplan udløber i år. Moldova og Georgien har vedtaget både nye strategier og handlingsplaner for narkotika, mens Ukraine ikke har en specifik narkotikastrategi eller -handlingsplan. Der er behov for en seriøs indsats i regionen med hensyn til oprettelse af nationale narkotikaobservatorier og nationale systemer for tidlig varsling om nye psykoaktive stoffer. Kun Serbien har et etableret og operationelt nationalt narkotikaobservatorium. Et nationalt narkotikaobservatorium er nødvendigt for koordineringen af narkotikainformationssystemet og er en forudsætning for at blive associeret med EU's Reitox-netværk (Det Europæiske Informationsnet for Narkotika og Narkotikamisbrug). Med undtagelse af Serbien er der ikke etableret andre formelle og/eller operationelle nationale systemer for tidlig varsling om nye psykoaktive stoffer vedrørende nye psykoaktive stoffer i regionen, hvilket der hurtigst muligt bør tages hånd om. Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug yder langsigtet støtte eller arbejder på grundlag af samarbejdsordninger eller bilaterale aftaler med udvidelseslandene.

Køreplanen for en omfattende kontrol med **håndvåben og lette våben** på Vestbalkan senest i 2024 gennemføres fortsat. I maj 2023 blev der opnået politisk enighed om at videreføre køreplanen efter 2024 med støtte fra Clearinginstitutionen for Kontrol med Håndvåben og Lette Våben i Sydøst- og Østeuropa (SEESAC). I betragtning af det store og stigende antal håndvåben og lette våben efter Ruslands omfattende invasion har EU allerede truffet flere forebyggende foranstaltninger sammen med Ukraine for at imødegå risikoen for våbenhandel, og Ukraine bør fortsætte sit samarbejde med det internationale

retshåndhævelsessamfund for at imødegå disse risici. Dette omfatter støtte fra Europol og Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex), Ukraines deltagelse i EMPACT om skydevåben og arbejdet i Den Europæiske Unions rådgivende mission i Ukraine.

Der blev fortsat, om end i svingende grad, gjort fremskridt med hensyn til **bekæmpelse af menneskehandel** i udvidelseslandene. Der er behov for en løbende indsats for at tilpasse og effektivt gennemføre den relevante gældende EU-ret, herunder forebyggende foranstaltninger, tidlig identifikation, beskyttelse af og bistand til ofre, effektiv efterforskning af sager om menneskehandel, retsforfølgning og domfældelse af gerningsmænd.

Udvidelseslandenes respektive **dokumenterede resultater med hensyn til proaktiv efterforskning, retsforfølgelse og endelig domfældelse i sager om organiseret kriminalitet og korruption**, navnlig på højt niveau, er generelt utilstrækkelige og kræver en vedvarende indsats, selv om de skrider ujævnt frem. Hvidvask af penge bør i stigende grad efterforskes og retsforfølges som en selvstændig lovovertrædelse. Finansielle efterforskninger bør anvendes mere intensivt og systematisk til at optræfle organiserede kriminelle grupper og beslaglægge og konfiskere udbyttet fra strafbare forhold. De seneste sager har endnu en gang kastet lys over risiciene i forbindelse med organiserede kriminelle gruppers infiltration på alle niveauer i strafferetskæden. Indsatsen i nogle lande for at styrke deres operationelle kapacitet og udrydde korruption i deres retslige organer skal omsættes til konkrete resultater. Det er afgørende at opbygge og konsolidere troværdige dokumenterede resultater, som kan have en afskrækkende virkning på kriminelle aktiviteter og genoprette borgernes tillid til de retshåndhævende myndigheder og retsvæsenet. I Ukraine, Moldova og Georgien bør bekæmpelsen af det specifikke fænomen "thieves in law" fortsætte.

Albanien skal yderligere styrke sin indsats for at bekæmpe menneskehandel, hvidvask af penge og korruption på højt niveau og for at modvirke cyberkriminalitet (herunder ved at kriminalisere seksuelt misbrug af børn online). Konfiskation af aktiver er steget betydeligt, men omfanget er stadig meget begrænset i forhold til omfanget af beslaglæggelser (som imidlertid er faldet). Landet mangler stadig et kontor for inddrivelse af aktiver. Der var også et betydeligt fald i mængden af beslaglagte narkotika. Den specialiserede struktur til bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet (SPAK) opnåede yderligere resultater og bør fortsætte med at udvikle de dokumenterede resultater med hensyn til efterforskning og domfældelser på højt plan. Den vedvarende mangel på fremskridt i bekæmpelsen af organiseret kriminalitet i Bosnien-Hercegovina giver anledning til alvorlig bekymring. Kosovo har gjort begrænsede fremskridt med sine samlede dokumenterede resultater med hensyn til bekæmpelse af organiseret kriminalitet og bør intensivere sin indsats med hensyn til proaktiv efterforskning, domfældelse og konfiskation af kriminelle aktiver, som fortsat er meget lave. I Nordmakedonien er der alvorlig bekymring over utilbørlig ekstern indflydelse på domstolsrådets og retsvæsenets arbejde. Nogle ændringer af straffeloven, der er vedtaget gennem en fremskyndet parlamentarisk procedure, påvirker, standser eller afslutter endda et stort antal korruptionssager på højt niveau. Myndighederne skal også øge deres indsats for at bekæmpe hvidvask af penge og økonomisk kriminalitet. Montenegro udviste opmuntrende udvikling i bekæmpelsen af organiseret kriminalitet og arresterede eksempelvis medlemmer af organiserede kriminelle grupper og højtstående embedsmænd i de retshåndhævende myndigheder. Dette understreger betydningen af at bekæmpe organiserede kriminelles infiltration i politiet og retsvæsenet på en konsekvent og beslutsom måde. Manglen på domfældelser i forbindelse med tobakssmugling, hvidvask af penge, menneskehandel og cyberkriminalitet samt det meget lave niveau af konfiskation af aktiver er imidlertid bekymrende. Selv om antallet af domfældelser for økonomisk kriminalitet steg i 2022, var de udelukkende baseret på tilståelsesaftaler. Serbiens dokumenterede resultater inden for

organiseret kriminalitet viser et blandet billede med en stigning i antallet af efterforskninger og tiltaler (herunder for menneskesmugling), men med et fald i antallet af domme i første instans og endelige domfældelser og et meget lavt niveau af konfiskation. Tyrkiet øgede sin deltagelse i fælles operationer med EU's medlemsstater og nabolande, men landet er nødt til at forbedre bekæmpelsen af hvidvask af penge og økonomisk kriminalitet, herunder anvendelsen af konfiskation af kriminelle aktiver. Moldova gennemførte en række finansielle efterforskninger og foretog beslaglæggelser af aktiver (og i mindre omfang konfiskation). Der er indledningsvis opnået resultater med hensyn til endelige domme, som bør konsolideres. I Georgien var der en betydelig stigning i antallet af endelige domfældelser af "thieves in law", og der blev afsagt domme i sager om hvidvask af penge. Ukraine ser nu de første resultater, men der er behov for en yderligere indsats for at bekæmpe alvorlige former for organiseret kriminalitet, hvidvask af penge og anden økonomisk kriminalitet.

Samarbejde om **terrorbekæmpelse og forebyggelse af radikaliserings** er relevant for alle udvidelseslande, men det er fortsat en særlig prioritet for EU's samarbejde med Vestbalkan. Terrorisme og voldelig ekstremisme i enhver form og uanset oprindelse udgør fortsat en udfordring og en sikkerhedstrussel. Der blev rapporteret om anholdelser af voldelige ekstremister og afværgede angreb. På ministerkonferencen om retlige og indre anliggender mellem EU og Vestbalkan, der blev afholdt i november 2022, gentog man betydningen af at intensivere de foranstaltninger, der er truffet for at identificere og imødegå de skiftende trusler som følge af Ruslands angrebskrig mod Ukraine. Den fælles handlingsplan om terrorbekæmpelse for Vestbalkan er fortsat den vigtigste ramme for samarbejdet med regionen, der kombinerer politisk engagement med støtte og regelmæssig overvågning. Der er sket fremskridt i hele regionen, idet Albanien og Nordmakedonien har gennemført de fleste af tiltagene. Desuden blev der på ministerplan i to lande undertegnet ajourførte gennemførelsesordninger med fokus på de endnu ikke vedtagne mål i december 2022. De resterende lande på Vestbalkan forelagde for femte gang nye rapporter om gennemførelsen af handlingsplanen i første kvartal 2023. Montenegro registrerede også betydelige fremskridt, og en ajourføring af den bilaterale ordning drøftes med Europa-Kommissionen. Generelt er der behov for en større indsats for at forebygge alle former for radikaliserings, herunder i fængsler, for at følge op på tidlig prøveløsladelse af voldelige ekstremistiske lovovertrædere fra fængslet og for effektivt at bekæmpe terrorrelateret og ekstremistisk indhold online. Som det fremgår af Europols rapport fra 2023 om terrorisme og tendenser, finder rekrutteringen fortsat sted både online og gennem forsamlinger i uformelle religiøse bygninger samt i fængselsfaciliteter. Revisionen af de nationale strategier og handlingsplaner er i gang i Serbien og Albanien og er allerede afsluttet i Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Nordmakedonien og Montenegro. Terrortruslen er fortsat lav i Georgien, Moldova og Ukraine, og deres antiterrorlovgivning er stort set i overensstemmelse med internationale standarder. I deres strategiske sikkerhedsrammer anerkendes terrorisme som en trussel, og der findes specialiserede tjenester. Det operationelle samarbejde med europæiske agenturer om bekæmpelse af terrorisme er veletableret.

Tilpasningen til og den effektive gennemførelse af lovgivningen om **bekæmpelse af finansiering af terrorisme og om bekæmpelse af hvidvask af penge** er fortsat svingende. Der rapporteres om fremskridt med hensyn til lovgivning, strategier og gennemførelse for Nordmakedonien, mens lovgivningen i Bosnien-Hercegovina stadig afventer godkendelse i parlamentet, og der skal skabes dokumenterede resultater med hensyn til efterforskning, retsforfølgning og endelige retsafgørelser. Albanien, som er under FATF's kontrol, har behandlet alle punkter i handlingsplanen inden for de seneste seks måneder. FATF besluttede i juni 2023 at foreslå et besøg på stedet, hvilket førte til, at Albanien blev fjernet fra FATF's grå liste i oktober 2023. FATF vil dog fortsat overvåge, om et albansk frivilligt program for

overholdelse af skattereglerne (herunder potentielle amnestier i straffesager) er i overensstemmelse med FATF's principper og bedste praksis. Tyrkiets retlige ramme bør bringes i overensstemmelse med punkterne i FATF's handlingsplan, for at landet kan blive fjernet fra FATF's grå liste. Ukraine, Moldova og Georgien har indført lovgivning, der kriminaliserer finansiering af terrorisme, men nogle områder mangler stadig at blive tilpasset Moneyval-henstillingerne og den relevante EU-lovgivning.

De seks partnere på Vestbalkan er i stigende grad opmærksomme på betydningen af en solid ramme for beskyttelse af kritisk infrastruktur. Kosovo, Montenegro og Serbien har udarbejdet passende lovgivning på dette område, mens denne lovgivning kun delvist findes i Bosnien-Hercegovina.

De fleste partnere på Vestbalkan har hjemsendt **fremmedkrigere** og familiemedlemmer fra det nordøstlige Syrien. Bosnien-Hercegovina har udtrykt vilje til at hjemsende alle udenlandske fremmedkrigere. Selv om der findes retlige bestemmelser om retsforfølgning af fremmedkrigere, når de vender tilbage, var der store forskelle i de effektive retsforfølgning i regionen. Bosnien-Hercegovina retsforfulgte syv tilbagesendte fremmedkrigere, mens de seks ledsagende kvinder fik betingede domme. Albanien efterforsker aktuelt ni sager om statsborgere, der stadig befinder sig i det nordøstlige Syrien, uden at der indtil videre er rejst tiltale mod de 37 kvinder og børn, der indtil videre er blevet hjemsendt. Montenegro har retsforfulgt en statsborger, der vendte tilbage efter den russiske invasion af Ukraine i 2014. Disse domme er kendetegnet ved lempelige strafudmålinger, hvilket giver anledning til bekymring. Med hensyn til udrejse for at deltage i den russiske krig mod Ukraine rapporterede ingen af landene på Vestbalkan, at deres borgere var rejst til udenlandske kampområder i den seneste tid. Dette gjaldt dog ikke Albanien, som rapporterede, at en af landets statsborgere var rejst for at kæmpe i Ukraine. Åbne kilder rapporterede dog om personer, der var udrejst fra regionen til Ukraine.

På grund af de vedvarende trusler fra forskellige terrorgrupper fortsatte Tyrkiet med at prioritere kampen mod PKK og opløsningen af Gülenbevægelsen. PKK er fortsat på EU's liste over personer, grupper og enheder, der er involveret i terrorhandlinger. Tyrkiet har også fortsat sit aktive samarbejde om terrorbekæmpelse med det internationale samfund som medlem af den globale koalition mod ISIS, Det Globale Forum for Terrorbekæmpelse og Europarådets Ekspertkomité vedrørende Terrorismen. Som medformand for arbejdsgruppen om udenlandske terrorkrigere under den globale koalition mod ISIS gav Tyrkiet også adgang til sit luftrum og sine faciliteter til koalitionens terrorbekæmpelsesoperationer i Irak og Syrien. Samtidig bør Tyrkiets myndigheder sikre, at landets antiterrorlovgivning og dens anvendelse er i overensstemmelse med retsstatsprincippet og respekterer de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder. Tyrkiet bør bringe sin antiterrorlovgivning i overensstemmelse med EU's standarder og overholde Venedigkommissionens udtalelse vedrørende loven om forebyggelse af finansiering af spredning af masseødelæggelsesvåben.

Hybride trusler

Hybride trusler, herunder desinformation, udenlandsk informationsmanipulation og indblanding og cyberangreb, navnlig mod kritisk infrastruktur, er fortsat en politisk og sikkerhedsmæssig udfordring for udvidelseslandene. Efter en kraftig stigning sidste år efter Ruslands angrebskrig mod Ukraine udgør disse trusler fortsat en betydelig risiko for både EU og udvidelseslandene. Som reaktion på den nylige tildeling af kandidatstatus til Ukraine og Moldova og europæisk perspektiv til Georgien fortsætter forskellige aktører, navnlig russisksporrerede, med at udfordre EU's troværdighed og undergrave offentlighedens tillid til demokratiske institutioner. Disse aktører er fortsat involveret i informationsmanipulation

og indblanding direkte eller gennem stedfortrædere, idet de ofte synkroniserer deres handlinger med bevidste forstyrrelser i forskellige sektorer og udnytter sårbarheder.

Omfanget af **desinformation og udenlandsk informationsmanipulation og indblanding** er **vokset betydeligt** siden sidste år. Efterhånden som den omfattende russiske invasion af Ukraine udviklede sig, gjorde spredningen af forskellige Kreml-fortællinger i udvidelseslandene det samme med varierende resultater. Disse er særligt effektive i Serbien, hvor en del af de lokale medier og nogle populære politiske kræfter udbreder prorussiske fortællinger, herunder i hele Vestbalkanregionen. Trods en betydelig indsats er modstandsdygtigheden over for disse trusler fortsat svag på grund af ringe mediekendskab, lav tillid til institutioner, begrænset uafhængig og professionel journalistik og et lavt niveau af mediefrihed. Efter beslutningen om at anerkende et europæisk perspektiv for Ukraine, Moldova og Georgien og give Moldova og Ukraine kandidatstatus har disse tre lande ligeledes været mål for en ny bølge af udenlandsk informationsmanipulation og indblanding, der primært har til formål at miskreditere ambitionerne om at blive medlem af EU og give Vesten skylden for den nuværende situation i regionen. I Georgien forsøgte en specifik gren af denne desinformation at antyde, at Vesten søger at åbne en "anden front" mod Rusland fra Georgien. Mere aktiv afsløring (debunking) fra myndighedernes side ville være hensigtsmæssig.

Cybersikkerhed og cyberrobusthed er fortsat en **central prioritet** i alle udvidelseslande. Nogle få lande rapporterede om cyberangreb i løbet af året med omfattende konsekvenser for den offentlige forvaltning og de offentlige tjenester. Der blev gjort fremskridt med tilpasningen til gældende EU-ret inden for cybersikkerhed i Albanien, Nordmakedonien, Montenegro, Ukraine og Moldova. En cybersikkerhedskonference på højt plan — *Towards a resilient cyberspace in the Western Balkans* — blev afholdt i juni 2023 i Bruxelles. En anden dialog om cybersikkerhed mellem EU og Ukraine fandt sted i fysisk format i september 2022.

Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Moldova, Montenegro og Tyrkiet afholdt **valg** i rapporteringsperioden. I den kommende periode vil der blive afholdt valg i Nordmakedonien, Ukraine, Moldova og Georgien. Der er behov for yderligere foranstaltninger for at forebygge og imødegå forsøg på indblanding fra tredjelandes og ikkestatslige aktørers side.

Udenlandske direkte investeringer blev også intensiveret i alle lande med undtagelse af Ukraine. Der mangler stadig solide rammer for kontrol med udenlandske direkte investeringer i overensstemmelse med EU's forordning om screening af udenlandske direkte investeringer i de fleste udvidelseslande, bortset fra Moldova, som har indført et system.

Migration

Den russiske angrebskrig mod **Ukraine** har ført til en stigning i antallet af ukrainske flygtninge, og lande som navnlig Moldova samt Montenegro, Serbien, Albanien og Nordmakedonien har spillet en afgørende rolle som værtslande.

Irregulær migration er fortsat en betydelig udfordring for både **Vestbalkan** og **Tyrkiet**, navnlig bekæmpelsen af smugling af migranter og menneskehandel. Ifølge Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex) nåede det samlede antal irregulære grænsepassager ved EU's ydre grænser fra Vestbalkan i 2022 op på ca. 144 100. Dette var en samlet stigning på 134 % i forhold til 2021 (61 600). Fra begyndelsen af året til den 31. juli 2023 faldt det samlede antal irregulære indrejser fra Vestbalkan til EU imidlertid sammenlignet med samme periode i 2022. I de første syv måneder af 2023 blev der konstateret ca. 52 200 irregulære grænsepassager på Vestbalkanruten, hvilket er 26 % mindre end i samme periode året før. I 2022 og i de første syv måneder af 2023 kom de fleste migranter fra Syrien, Afghanistan og Tyrkiet.

De vigtigste faktorer, der påvirker det store antal personer, der ankommer med fly fra Tyrkiet og Serbien, er: i) visumfrie ordninger, ii) den korte tid, det tager at krydse regionen, dvs. i gennemsnit otte dage i 2022 sammenlignet med 53 i 2021 ifølge Den Internationale Organisation for Migration (IOM), iii) de relativt lave priser, som smuglernetværk opkræver for at krydse regionen, og iv) de større vanskeligheder ved at komme ind i EU via andre ruter (f.eks. det vestlige Middelhavsområde).

Europa-Kommissionens politiske mål er at støtte de lande på Vestbalkan, der står over for migrationspres i regionen, som potentielle fremtidige EU-medlemsstater. I overensstemmelse med EU's handlingsplan for Vestbalkan er denne støtte i vid udstrækning rettet mod at forbedre grænseforvaltningen, asylproceduren og modtagelseskapaleten, bekæmpe smugling af migranter, øge tilbagetagelsessamarbejdet og tilbagesendelser af irregulære migranter uden opholdsret til deres oprindelseslande og styrke asyl- og beskyttelsessystemerne og modtagelseskapaleten samt opnå tilpasning af visumpolitikken. Ifølge Frontex tilbagesendte EU's medlemsstater i 2022 5 962 tredjelandstatsborgere til Vestbalkan, hvilket er 22 % mere end i 2021. Albanien var det vigtigste bestemmelsesland for disse tilbagesendelser efterfulgt af Serbien og Nordmakedonien. Frem til 8. juni 2023 var der ifølge IOM desuden ca. 3 657 migranter og flygtninge i regionens modtagelsescentre og ca. 700 uden for modtagelsesfaciliteterne. Til sammenligning lå den samlede modtagelseskapalet på ca. 12 172 pladser. Vestbalkan deltager i det regionale operationelle partnerskab om bekæmpelse af smugling, der blev lanceret i november 2022 for at støtte retshåndhævelse og retsligt samarbejde om bekæmpelse af kriminelle smuglernetværk og for at øge grænseforvaltningskapaleten.

Indtil september 2023 ankom der 22 421 irregulære migranter fra Tyrkiet til EU (herunder Grækenland, Italien og Bulgarien) sammenlignet med 22 821 ankomster i samme periode i 2022. Antallet af migranter, der ankom til Grækenland, steg med 123 %, mens der var et væsentligt fald på sørutten til Italien (med 55 %). Antallet af ankomster til Cypern via den grønne linje faldt betydeligt med 42 %.

Erklæringen fra EU og Tyrkiet fra 2016 var stadig den vigtigste ramme for samarbejdet om migration og gav fortsat resultater på trods af fortsatte udfordringer i forbindelse med gennemførelsen af erklæringen. Tyrkiet spillede også fortsat en central rolle i håndteringen af migration langs den østlige Middelhavsroute. Tyrkiet fortsatte sin enorme indsats for at huse 3,6 millioner flygtninge fra Syrien og andre lande, og EU opretholdt sin betydelige støtte. EU-faciliteten for flygtninge i Tyrkiet havde mobiliseret 6 mia. EUR, hvoraf 5,1 mia. EUR var blevet udbetalt pr. september 2023. Efter en mellemfinansiering på 535 mio. EUR i 2020 fortsatte Kommissionen gennemførelsen af den pakke på 3 mia. EUR, som Rådet havde anmodet om.

Visumliberalisering er fortsat et effektivt redskab til at lette mellemfolkelige kontakter og til at støtte reformer i det vestlige Balkan og i Ukraine, Moldova og Georgia på områderne for retlige anliggender, sikkerhed og grundlæggende frihedsrettigheder. Som bekræftet i 2023-rapporten inden for rammerne af mekanismen til suspension af visumfritagelsen¹ skal Albanien, Bosnien-Hercegovina, Montenegro, Nordmakedonien², Serbien, Georgia, Moldova og Ukraine sikre en yderligere tilpasning af visumpolitikken til EU's lister over visumpligtige tredjelande, navnlig for så vidt angår de tredjelande, der frembyder risici for irregulær

¹ [COM\(2023\) 730 final](#).

² Nordmakedonien opnåede en næsten fuldstændig tilpasning af sin visumpolitik til EU's lister. Kun ét land (Tyrkiet), hvis statsborgere skal have visum for at rejse ind i EU, har en visumfri aftale med Nordmakedonien.

migration til EU eller for EU's sikkerheden. Tilpasning af visumpolitikken til EU er stadig afgørende for, at disse partneres visumfrie ordninger med EU kan fungere godt. Tyrkiet gjorde ingen fremskridt med hensyn til at opfylde de stadig udestående benchmarks i køreplanen for visumliberalisering i rapporteringsperioden.

Reform af den offentlige forvaltning

Kvaliteten af den offentlige forvaltning og de lovgivningsmæssige rammer er afgørende for EU's **langsigtede konkurrenceevne**³. I mange år har Europa-Kommissionen systematisk vejledt og støttet potentielle EU-medlemsstater i, hvordan man opbygger stabile og velfungerende offentlige forvaltninger på grundlag af de fem principper om god *politikudformning*, forvaltning af den *offentlige forvaltning*, effektiv *statslig organisation* og klare *ansvarslinjer*, gnidningsløs og borgerorienteret *levering af tjenesteydelser* og forsvarlig *forvaltning af de offentlige finanser*. Udvidelseslandene engagerer sig aktivt i støtten, men de fleste mangler fortsat det nødvendige politiske engagement og lederskab til at tackle de mere følsomme reformer, der vil påvirke en kultur, der overvejende bygger på klientelisme, og opbygge mere stabile og professionelle strukturer og systemer. De fleste reformer er i dag mere kosmetiske end væsentlige. Hvis landene ikke begynder at ændre den fremherskende forvaltningskultur, vil deres offentlige forvaltninger fortsat kæmpe for at tiltrække og fastholde talenter for at koordinere og levere de politikker, tjenester og investeringer, der er nødvendige for at opbygge langsigtet velstand og samfundsmæssig velfærd.

Generelt er udvidelseslandene i bedste fald **moderat forberedt** med hensyn til kvaliteten af deres offentlige forvaltning. I rapporteringsperioden var reformfremskridtene generelt meget begrænsede. De fleste henstillinger fra tidligere år finder stadig anvendelse. Et typisk mønster er, at et formelt retligt og institutionelt grundlag for en professionel forvaltning i det mindste delvis er på plads, men ikke anvendes systematisk. De fleste lande har indført eller ajourfører aktuelt **strategier for reform af den offentlige forvaltning** (undtagen Tyrkiet). Gennemførelsen af dem er imidlertid svingende og fører ofte ikke til bæredygtige reformer eller har en varig indvirkning på opbygningen af en bedre offentlig forvaltning.

For Ukraine er der elementer af fremskridt, men der er stadig udfordringer på grund af krigsomstændighederne. Georgien og Moldova har gjort visse fremskridt med hensyn til at styrke deres offentlige forvaltninger efter vedtagelsen af en reform af den offentlige forvaltning og tilhørende handlingsplaner.

God politisk koordinering og udvikling er fortsat grundlaget for reformer af den offentlige forvaltning. Udvidelseslandene skal systematisk basere politikker og lovgivning på data og dokumentation, udforme lovgivning og politikker på en inklusiv høringsmåde og vurdere deres potentielle virkninger. God planlægning og en hensigtsmæssig procedure for den politiske dagsorden vil skabe tillid, modstandsdygtighed og mere forudsigelige lovgivningsmæssige rammer for borgere og virksomheder.

Med hensyn til **forvaltning af menneskelige ressourcer og offentlig forvaltning** kæmper de fleste lande stadig med at udvikle og systematisk gennemføre et gennemsigtigt, sammenhængende og retfærdigt lønsystem samt et meritbaseret rekrutterings-, forfremmelses- og afskedigelsessystem. Disse reformer er nødvendige for at tiltrække og fastholde motiveret og kvalificeret personale og skabe en professionel og velfungerende offentlig tjeneste. Forvaltningen af sådanne reformer har dog tendens til at være meget følsom. For at opnå fremskridt er det afgørende at forstå forskellige interessenters interesser og bekymringer og formidle bred støtte.

³ [COM\(2023\) 168 final](#) og [COM\(2023\) 667 final](#).

Effektiv statslig organisation og ansvarlighed hæmmes stadig af manglende fremskridt med hensyn til at strømline de statslige strukturer og fastlægge klare ansvarslinjer mellem ministerier og underordnede organer (i Bosnien-Hercegovina, Albanien, Kosovo, Nordmakedonien, Serbien og Moldova). *Forvaltningsdomstolenes kapacitet* og kvaliteten af afgørelserne er utilstrækkelig til at sikre enkeltpersoners ret til forvaltningsmæssig retfærdighed (i Serbien, Nordmakedonien, Albanien, Bosnien-Hercegovina og Moldova). Kvaliteten af *tilsynsorganerne* varierer, og der følges ikke systematisk op på henstillinger, hvilket begrænser effektive kontrolforanstaltninger og muligheder for systemiske forbedringer. En forbedring af *forvaltningen på flere niveauer* kræver bedre samarbejde og koordinering mellem nationale, regionale og lokale myndigheder, sikring af tjenestekvalitet på alle niveauer og tilpasning af det forvaltningsmæssige ansvar til ressourcer og kapacitet. Da det er vigtigt at sikre både en passende balance mellem centrale, regionale og lokale myndigheder og en sammenhængende anvendelse af regler, procedurer og standarder på tværs af alle niveauer i den offentlige forvaltning, er der behov for en større indsats i alle lande.

Levering af digitale forvaltningstjenester er fortsat det mest område på dagsordenen for reform af den offentlige forvaltning, navnlig i Albanien, Serbien og Ukraine, der er længst fremme. De andre lande har endnu ikke indhentet dem. Alle landene skal dog fortsat sikre, at offentlige tjenester er lige tilgængelige for mennesker, der ikke har de fornødne digitale midler eller færdigheder. Der er også plads til yderligere at strømline forvaltningsprocesserne og mindske den reguleringsmæssige byrde for offentligheden og virksomhederne.

Manglende effektivitet og integritet i det **offentlige finansforvaltningssystem** undergraver tilliden og påvirker både *genereringen af offentlige indtægter* og *udgiftsforvaltningen* i de fleste udvidelseslande. *Budgetgennemsigtighed og effektivitet i de offentlige udgifter* er afgørende spørgsmål, især i en tid med stigende finanspolitiske stramninger. Der er stadig for mange smuthuller i de *offentlige indkøbssystemer* til at sikre en effektiv fordeling af skatteydernes penge. En kultur med *ledelsesansvar* og *intern og ekstern revision* vil sikre bæredygtigheden af et lands finanser, men dette er endnu ikke normen. Kvaliteten af *forvaltningen af aktiver og investeringer* skal forbedres i langt højere grad, inden udvidelseslandene kan lukke infrastrukturgabet i forhold til EU's medlemsstater og høste fordelene ved et fremtidigt EU-medlemskab, herunder finansiering af investeringer.

Civilsamfundet

Et frit og stærkt civilsamfund er et centralt element i ethvert demokratisk system. I udvidelseslandene er der et aktivt og dynamisk civilsamfund, der overvåger regeringernes indsats og bidrager til politikudformningen. Civilsamfundsorganisationer er også fortsat leverandører af tjenester, navnlig bistand til mennesker i sårbare situationer, og deltager i den humanitære reaktion på den russiske angrebskrig mod Ukraine.

Forenings- og forsamlingsfriheden er forankret i de retlige rammer og er generelt udbredt. Der er dog stadig behov for reformer for fuldt ud at efterleve internationale standarder, og gennemførelsen skal være langt mere konsekvent. Civilsamfundet står over for et konstant pres, og dets råderum til at operere frit er blevet stadig mindre på grund af restriktioner for menneskerettighedsforkæmpere og civilsamfundets aktiviteter. Brugen af strategiske retssager mod offentligt engagement, herunder offentligt ansattes, er i alarmerende stigning i Serbien og Bosnien-Hercegovina og ses også i andre lande som f.eks. Albanien. På samme måde er det afgørende, at sikkerhedsforanstaltningerne ikke misbruges og f.eks. udnyttes til at ramme politiske modstandere eller kritikere gennem antiterrorlovgivning i Tyrkiet, fri adgang til oplysninger i Montenegro og endnu ikke ophævede overdrevne kontrol- og rapporteringsregler om forebyggelse af hvidvask af penge i Kosovo. Den mest bekymrende

tendens hænger imidlertid sammen med udviklingen af "love om udenlandske agenter", der fører til stigmatisering og undertrykkelse af civilsamfundsorganisationer. Disse er blevet fremsat i Republika Srpska-enheden i Bosnien-Hercegovina og i Georgien (men blev efterfølgende trukket tilbage i Georgien på grund af internationalt og lokalt pres).

Der skal gøres betydelige fremskridt — f.eks. i Georgien, Serbien, Montenegro, Bosnien-Hercegovina og Kosovo — for at forbedre tilgængeligheden og gennemsigtigheden af offentlige midler, som bør fordeles på grundlag af objektive kriterier. Selv om den retlige ramme for filantropi og donationer blev forbedret i Moldova, er der stadig ikke vedtaget lovgivning om frivilligt arbejde i Albanien og Montenegro. Procedurene for registrering af civilsamfundsorganisationer skal forbedres, herunder i Albanien, Nordmakedonien og Montenegro.

Selv om der findes politikker til styrkelse af et befordrende miljø for civilsamfundet eller for regeringssamarbejde med civilsamfundet i Albanien, Kosovo, Nordmakedonien eller Ukraine, er gennemførelsen af disse politikker utilstrækkelig og afhænger ofte af donorfinansiering. I den politiske beslutningsproces anerkender de fleste lande civilsamfundets værdifulde bidrag. Der findes også mekanismer for åbne offentlige høringer, men den måde, hvorpå de anvendes, skal forbedres. Der er fortsat svagheder i de institutionaliserede mekanismer for samarbejde mellem civilsamfundet og regeringen. Det er afgørende, at regeringerne sikrer betingelserne for civilsamfundsorganisationernes meningsfulde og inklusive deltagelse i den politiske beslutningsproces.

Økonomi

Efter Ruslands omfattende invasion af Ukraine i februar 2022 stod de ti udvidelsesøkonomier over for store økonomiske og sociale udfordringer. I Ukraine faldt BNP med 29,1 % i 2022, da landet som helhed blev alvorligt ramt af Ruslands angrebskrig, som lagde et betydeligt pres på den makroøkonomiske stabilitet. Væksten i BNP i Vestbalkanregionen aftog til 3,2 % i 2022 fra et opsving på 7,7 % efter den recession, som covid-19 forårsagede i 2021. Omfanget af afmatningen varierede imidlertid på tværs af økonomierne, idet realvæksten i BNP faldt til 6,1 % i Montenegro, 5,6 % i Tyrkiet, 4,8 % i Albanien, 4 % i Bosnien-Hercegovina, 3,5 % i Kosovo, 2,3 % i Serbien og 2,1 % i Nordmakedonien. I Moldova faldt BNP kraftigt med 5,9 %, og i Georgien fortsatte væksten i BNP på tocifret niveau (10,1 %). Forskellene i den økonomiske vækst i landene skyldtes hovedsagelig de direkte og indirekte konsekvenser af Ruslands krig i Ukraine, herunder dens indvirkning på handelsforbindelser, energi, fødevarepriser og migration. De økonomiske udsigter for de ti økonomier er fortsat præget af stor usikkerhed om krigens yderligere indvirkning på vækst, beskæftigelse og social samhørighed.

I 2022 vedtog landene **finanspolitiske foranstaltninger** for at afbøde de økonomiske konsekvenser af krigen og de stigende energi- og fødevarepriser. Da energipriserne er faldet betydeligt fra deres toppunkt, bør foranstaltningerne nu gradvist udfases, samtidig med at det bør sikres, at den finanspolitiske konsolidering opretholdes, og at den sociale beskyttelse er målrettet mod dem, der har brug for den. Inflationen på Vestbalkan og i Moldova og Georgien begyndte at aftage fra sit toppunkt i efteråret 2022 efter en betydelig stigning. I Tyrkiet aftog inflationen også i første halvår 2023, efter at det globale prispres kombineret med en uortodoks pengepolitik udløste en stor depreciering af liraen og øgede inflationen til det højeste niveau i over 20 år (over 85 % i oktober 2022). I Ukraine førte forstyrrelser i forsyningskæderne, højere produktionsomkostninger og trykning af penge fra nationalbankens side til finansiering af krigen til en kraftig stigning i inflationen og nåede et højdepunkt på 26,6 % ved udgangen af 2022, inden den begyndte at falde.

Arbejdsmarkederne på Vestbalkan og i Tyrkiet var fortsat kendetegnet ved generelt lav aktivitet (især blandt kvinder og unge), høj ledighed og hjerneflugt blandt faglærte arbejdstagere. Der er fortsat et strukturelt misforhold mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer som følge af underinvestering i menneskelig kapital og svage uddannelsessystemer. Dette kræver mere aktive arbejdsmarkedspolitikker, en styrket toparts- og trepartsdialog mellem arbejdsmarkedets parter og investeringer i opkvalificering og omskoling. I den forbindelse forpligtede partnerne på Vestbalkan sig i 2021 til at oprette ungdomsgarantiordninger efter EU-modellen. I midten af 2023 havde de fleste af disse lande nedsat tværministerielle ekspertgrupper, der skulle udarbejde gennemførelsesplaner. Tre lande havde allerede vedtaget deres planer, og nogle var allerede begyndt at afprøve ordningen i 2023. Arbejdsmarkederne i Moldova og Georgien klarede sig relativt godt i 2022 og nød godt af ankomsten af kvalificerede flygtninge, der flygtede fra Ruslands krig mod Ukraine og mobiliseringen i Rusland, selv om der stadig er strukturelle svagheder. Et højt niveau af uformel beskæftigelse er dog fortsat et centralt problem i alle partnerlande. I Ukraine påvirkede flygtningestrømmene og interne fordrivelser sammen med den enorme kapitalødelæggelse drastisk arbejdsmarkedet, som allerede var kendetegnet ved en relativt lav erhvervsfrekvens og hjerneflugt. Der vil være behov for en enorm indsats for at genopbygge et velfungerende arbejdsmarked og afhjælpe manglen på færdigheder, når krigen slutter. En styrkelse af den sociale dialog, herunder kapacitetsopbygning for arbejdsmarkedets parter, vil være afgørende i denne henseende.

Det er i stigende grad vigtigt, at alle ti udvidelsesøkonomier fremskynder **strukture reformer**, så der kan skabes en holdbar genopretning på mellemlang sigt, og så der kan opnås fremskridt med hensyn til at opfylde de to økonomiske kriterier for EU-medlemskab: at sikre velfungerende markedsøkonomier og at vise evnen til at håndtere konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Med hensyn til **fungerende markedsøkonomier** kan ingen af landene på Vestbalkan i øjeblikket anses for at have en fuldt fungerende markedsøkonomi, og overholdelsesniveauerne varierer på trods af fremskridt i nogle lande. Bosnien-Hercegovina befinder sig fortsat på et tidligt stadium i forberedelserne og har ikke gjort fremskridt i løbet af det seneste år, men de fleste af de andre partnere har gjort visse eller gode fremskridt med opbygningen af velfungerende markedsøkonomier og nået et moderat eller godt forberedelsesniveau. Tyrkiets markedsøkonomi er langt fremme, men der er fortsat alvorlig bekymring over, hvordan den fungerer, da den modvirker centrale elementer som f.eks. gennemførelsen af pengepolitikken og de institutionelle og lovgivningsmæssige rammer. Der er siden valget taget skridt til at løse nogle af disse problemer. Moldova og Ukraine befinder sig på et tidligt stadium/et vist forberedelsesniveau, mens Georgien er moderat forberedt. Med hensyn til evnen til at håndtere konkurrencepresset og markedskræfterne er det kun Tyrkiet, der har et godt forberedelsesniveau. Serbien, Montenegro og Nordmakedonien er moderat forberedt, Albanien og Georgien har et nået vist forberedelsesniveau, Bosnien-Hercegovina og Moldova befinder sig på et tidligt stadium/et vist forberedelsesniveau, mens Kosovo og Ukraine befinder sig på et tidligt stadium.

Graden af gennemførelse af de politiske retningslinjer vedtaget i fællesskab forværredes på Vestbalkan og Tyrkiet og faldt fra 50,8 % i 2020 til 42,9 % i 2021 og til 40,8 % i 2022. Gennemførelsen af de politiske retningslinjer er afgørende for, at landene kan tilpasse deres økonomier yderligere til EU's og forberede deres fremtidige deltagelse i EU's ramme for koordinering og overvågning af økonomiske og sociale politikker. Der er behov for at øge den finanspolitiske holdbarhed, fremme udviklingen af menneskelig kapital og opbygge modstandsdygtighed over for fremtidige stød. Der bør fortsat gøres en indsats for at fremme den digitale og den grønne omstilling, forbedre erhvervsklimaet og uddybe den regionale

økonomiske integration baseret på EU-standarder for at tiltrække investeringer og sætte skub i den økonomiske vækst.

Bilag 2. Gennemførelse af den økonomiske plan og investeringsplanen for Vestbalkan

Gennemførelsen af den økonomiske plan og investeringsplanen for Vestbalkan (EIP)⁴, som blev vedtaget den 6. oktober 2020, er godt på vej. Planen sigter mod at opnå en tættere integration og at bygge bro over den socioøkonomiske kløft mellem regionen og EU, støtte den grønne og den digitale omstilling og bringe Vestbalkan tættere på EU's indre marked. Planen gennemføres ved hjælp af en pakke på 9 mia. EUR i EU-tilskud og garantifaciliteten for Vestbalkan, som forventes at tiltrække op til 20 mia. EUR i investeringer.

Disse investeringers indvirkning på regionens økonomi forventes at blive forstærket af håndgribelige fremskridt i gennemførelsen af programmerne vedrørende det fælles regionale marked og de økonomiske reformer samt fortsatte fremskridt på retsstatsområdet og med forvaltningen af de offentlige finanser og reformen af den offentlige forvaltning.

Indtil videre har EU **godkendt eller givet tilsagn om finansiering på 4,29 mia. EUR i tilskud** og forventes at **mobilisere mere end 10,76 mia. EUR i investeringer** fra andre kilder. Dette omfatter finansiering af 54 flagskibsprojekter under investeringsrammen for Vestbalkan (WBIF), bilaterale foranstaltninger og flerlandeforanstaltninger under instrumentet til førtiltrædelsesbistand (IPA) og IPARD (IPA til udvikling af landdistrikter) til støtte for landbrugsforanstaltninger. EU har desuden godkendt, at der stilles 21 garantier under Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling (EFSD+) med henblik på at mobilisere betydelige investeringer gennem banker og internationale finansieringsinstitutioner.

Med **investeringer i transportforbindelser** fokuseres der på at udvikle den nødvendige infrastruktur til vej-, jernbane- og vandvejstransport i overensstemmelse med prioriteterne for de transeuropæiske transportnet. Her fokuseres der også på at opgradere og gøre eksisterende infrastruktur grønnere for at bidrage til intelligente mobilitetsløsninger i overensstemmelse med den grønne dagsorden.

Centrale flagskibsprojekter, der er godkendt under investeringsrammen for Vestbalkan (WBIF) som led i den økonomiske plan og investeringsplanen for Vestbalkan (EIP), fokuserer på: i) jernbanekorridoren X mellem Serbien og Bulgarien, ii) fredsmotorvejen, der forbinder Kosovo og Serbien, iii) korridor Vc-motorvejen i Bosnien-Hercegovina, der forbinder landet med Adriaterhavet, Ungarn og Kroatien, iv) den blå motorvej i Albanien, v) korridor VIII-motorvejen i Nordmakedonien og vi) andre motorvejs- og jernbaneforbindelser og omfartsveje i regionen.

Disse projekter supplerer de konnektivtetsinvesteringer, der er vedtaget i de foregående år, hvoraf flere er blevet afsluttet i de seneste måneder. Disse omfatter korridor Vc Tarcin-motorvejen og Ivan-tunnelen i Bosnien-Hercegovina og korridor IV Bar-Vrbnica-jernbanestrækningen i Montenegro.

I samarbejde med det permanente sekretariat for transportfællesskabstraktaten fortsætter regionen også med at arbejde på reformforanstaltninger ved at gennemføre fem sektorspecifikke handlingsplaner (jernbaner, veje, trafikssikkerhed, transportlettelse og vandvejstransport og multimodalitet) og strategien for bæredygtig og intelligent mobilitet for Vestbalkan. Den femårige rullende arbejdsplan, som de seks partnere har godkendt, er et supplerende planlægningsredskab for de reformer og infrastrukturinvesteringer, som regionen skal prioritere i de kommende år.

⁴ [COM\(2020\) 641 final](#).

Gennemførelsen af disse handlingsplaner og moderniseringen af den eksisterende infrastruktur støttes gennem programmet for sikker og bæredygtig transport på 80 mio. EUR, der blev vedtaget af det operationelle udvalg for WBIF i juni 2023. Dette finansierer intelligente og bæredygtige mobilitetsløsninger gennem dekarbonisering og digitalisering.

Efter den vellykkede indførelse af "grønne baner" i regionen under covid-19-pandemien oprettes der også lignende grønne og blå baner (ved sørejser) mellem Vestbalkan og EU-landene som led i foranstaltningerne for at lette transporten. De afprøves i øjeblikket med Grækenland, Italien og Kroatien, og der forhandles om baner ved grænsen mellem Serbien og Ungarn.

Endelig er der som led i forslaget om revision af forordningen om det transeuropæiske transportnet (TEN-T) oprettet en Vestbalkankorridor, som indgår i det samlede net og delvis i hovednettet. Dette viser EU's engagement i konnektivitet i regionen, som betragtes som en integreret del af EU's transportnet.

Med hensyn til finansiel bistand til bæredygtig transport under EIP er der indtil videre blevet godkendt 1,74 mia. EUR inden for rammerne af WBIF, som er forpligtet under de bilaterale programmer og flerlandeprogrammerne under IPA. Dette forventes at mobilisere yderligere 5,7 mia. EUR fra andre kilder.

Flagskibsprojekter vedrørende omstilling til ren energi og konnektivitet har fokus på investeringer i vedvarende energikilder, renoveringsbølgen vedrørende energieffektivitet og fremme af omstillingen fra kul. Energisikkerhed og diversificering af forsyningen støttes også.

I oktober 2022 bebudede Kommissionen en energistøttepakke på 1 mia. EUR til regionen. Halvdelen af dette beløb er målrettet støtte til sårbare sociale grupper og virksomheder, og den anden halvdel går til at fremskynde energiomstillingen, navnlig gennem investeringer i energieffektivitetsforanstaltninger, diversificering af forsyningen og produktion af vedvarende energi. Størstedelen af den direkte støtte blev udbetalt i begyndelsen af 2023, samtidig med at investeringerne prioriteres og vedtages i løbet af 2023.

Det operationelle udvalg for WBIF har indtil videre vedtaget 18 EIP-investeringsprojekter med fokus på opførelse af solcelleanlæg (f.eks. i Albanien, Kosovo og Nordmakedonien), vindmølleparker (f.eks. i Serbien), rehabilitering af vandkraftværker (f.eks. i Albanien, Bosnien-Hercegovina, Nordmakedonien og Serbien), eltransmissionsnet (f.eks. den transbalkanske eltransmissionskorridor) og energieffektivitet. EU støtter og tilvejebringer også investeringer i gassammenkoblinger for at sikre en bedre diversificering af energikilderne.

For at fremme vedvarende energi og energieffektivitet og støtte fremskridt inden for renovering af offentlige og private bygninger tilførte Kommissionen yderligere 100 mio. EUR til det regionale energieffektivitetsprogram gennem en bidragsaftale, der blev undertegnet i december 2022. Finansieringen på 45 mio. EUR til en særlig garantifacilitet for projekter, der hovedsagelig vedrører energieffektivitet og vedvarende energi, modtog en positiv udtalelse fra det operationelle udvalg for WBIF i april 2022 og er under forhandling.

I december 2022 vedtog landene på Vestbalkan energi- og klimamål for 2030 i henhold til energifællesskabstraktaten. På dette grundlag er de i øjeblikket i gang med at udarbejde deres respektive nationale energi- og klimaplaner, der fastlægger de skridt, der skal tages for at nå disse mål. Kommissionen og energifællesskabet er også i dialog med landene på Vestbalkan om at udvikle et regionalt emissionshandelssystem som led i deres tiltrædelsesproces.

Omstillingen fra kul i regionen, som er stærkt afhængig af fossile brændstoffer, vil være en stor socioøkonomisk udfordring. Kommissionen har derfor støttet samarbejdsplatformen for kulregioner under omstilling i landene på Vestbalkan og Ukraine, der afspejler et lignende EU-initiativ. En lang række bilaterale udvekslinger med EU's regioner har allerede fundet sted, mens andre planlægges.

Med hensyn til finansiel bistand til ren energi under EIP er der indtil videre blevet godkendt 617 mio. EUR inden for rammerne af WBIF, som er forpligtet under de bilaterale programmer og flerlandeprogrammerne under IPA. Dette forventes at mobilisere yderligere 1,3 mia. EUR fra andre kilder.

Det operationelle udvalg for WBIF har desuden udtalt sig positivt om at stille seks garantier for åben adgang, som forventes at generere betydelige investeringer i energinfrastruktur, effektivitet og omstilling. Kontrakterne er i øjeblikket under forhandling.

EIP-prioriteterne inden for transport og energi supplerer indsatsen inden for **miljø og klimaændringer**. Sammen bidrager de til gennemførelsen af den grønne dagsorden for Vestbalkan, der blev vedtaget sammen med EIP og godkendt af Vestbalkans ledere gennem Sofiaerklæringen i november 2020. Dagsordenen for de fem søjler bygger på lovgivningsmæssige reformer og investeringer i regionen for at bringe den i overensstemmelse med ambitionerne i den europæiske grønne pagt, navnlig inden for energiomstilling, forebyggelse af forurening, den cirkulære økonomi, beskyttelse af biodiversitet og bæredygtig fødevareproduktion. Gennemførelsen af dagsordenen fremmes af EIP-flagskibsprojekterne vedrørende bæredygtig transport, energiomstilling og affalds- og spildevandshåndtering.

Regionen gennemfører aktuelt en detaljeret handlingsplan for dagsordenen, som lederne godkendte på Brdotopmødet i oktober 2021. Selv om Det Regionale Samarbejdsråd fortsat spiller en central rolle i koordineringen af regionale initiativer under den grønne dagsorden, har Kommissionen etableret et regionalt program — EU4Green — med et budget på 11 mio. EUR sammen med det østrigske miljøagentur for at hjælpe de enkelte partnere med at arbejde med deres egne strategier og reformer.

Ud over de tidligere nævnte energi- og transportprojekter har EU-støttede investeringer til fordel for den grønne dagsorden fokus på affalds- og spildevandshåndtering, den cirkulære økonomi, miljøbeskyttelse og bæredygtigt landbrug. Under flagskibsprojekt 7 har det operationelle udvalg for WBIF og Kommissionen indtil videre godkendt finansiering til syv investeringsprojekter vedrørende vand- og spildevandshåndtering i alle seks partnerlande (herunder i hovedstæderne Podgorica, Skopje, Beograd og Sarajevo) og tre programmer til støtte for affaldshåndtering (i Albanien, Nordmakedonien og Serbien). Der findes også en række bilaterale programmer om biodiversitet og miljøbeskyttelse i specifikke områder (f.eks. Prespa-søen). Der findes også et regionalt program til bekæmpelse af forurening i byerne, som støtter borgmesterpagten for klima og energi og hjælper byerne med at udarbejde planer og gennemføre pilotprojekter på dette område.

Den grønne omstilling på området for landbrugsfødevarer gennemføres i vid udstrækning gennem IPARD. Der er indtil videre afsat 152 mio. EUR under EIP til at støtte moderniseringen af bæredygtig fødevareproduktion.

Med hensyn til finansiel bistand til miljøbeskyttelse og klimaændringer under EIP er der indtil videre blevet godkendt 633 mio. EUR inden for rammerne af WBIF, som er forpligtet under de bilaterale programmer og flerlandeprogrammerne under IPA og IPARD. Dette forventes at mobilisere yderligere 685 mio. EUR fra andre kilder.

Det operationelle udvalg for WBIF har desuden udtalt sig positivt om at stille fire garantier for åben adgang i forbindelse med den grønne omstilling, der er rettet mod bæredygtig omstilling af byer, kulstofdræn og grønne obligationer. Kontrakterne er under udarbejdelse med henblik på undertegnelse i 2023.

EIP støtter også regionens **digitale omstilling** gennem teknisk bistand og investeringer. Der fokuseres her på de lovgivningsmæssige reformer, der fremmer udviklingen af et marked for digitale tjenester, og på at fremme investeringer i innovative digitale løsninger og digital infrastruktur. Der er indtil videre blevet godkendt to projekter under WBIF vedrørende bredbånd i Serbien og IKT-laboratorier i Albanien.

Med hensyn til reform af de retlige rammer opretholder Kommissionen en årlig reguleringsdialog om digital politik med regionen og støtter de regelmæssige digitale topmøder på højt plan med landene på Vestbalkan. På dialogmødet den 30. juni 2023 undertegnede Albanien, Montenegro, Nordmakedonien og Serbien associeringsaftaler vedrørende programmet for et digitalt Europa (DIGITAL). Ved at deltage DIGITAL vil landene kunne deltage i netværket af europæiske digitale innovationsknudepunkter, der støtter virksomheder og den offentlige sektor i den grønne og den digitale omstilling. De seks lande tilsluttede sig erklæringen om internettets fremtid i 2022, som fastlægger visionen og principperne for et pålideligt internet. Regionen er også fuldt ud inddraget i arbejdet i Sammenslutningen af Europæiske Tilsynsmyndigheder inden for Elektronisk Kommunikation.

Kommissionen bidrog sammen med Det Regionale Samarbejdsråd til at sikre den regionale roamingaftale, som førte til indførelsen af en ordning for roaming til hjemmetakst i regionen pr. 1. juli 2021. Den første frivillige nedsættelse af dataroamingtaksterne for de førende operatører i EU og på Vestbalkan trådte i kraft 1. oktober 2023. Operatørerne blev også enige om en yderligere gradvis nedsættelse af taksterne i de kommende år med henblik på at bringe priserne tæt på en ordning for roaming til hjemmetakst senest i 2028.

Sideløbende hermed fremmer EU udviklingen af nye digitale løsninger inden for forskellige aspekter af økonomien på Vestbalkan, herunder transport, energi, logistik, forvaltning, handel osv. Et vigtigt initiativ til fremme af sådanne løsninger er det årlige Balkathon, som belønner innovative digitale omstillingsprojekter.

Et regionalt program, EU4Digital, er under udarbejdelse. Det har et budget på 15 mio. EUR og forventes gennemført om tre år. Programmet har til formål at supplere det fælles regionale markeds igangværende arbejde med det regionale digitale område, som bygger på målene i den digitale dagsorden for Vestbalkan.

Cybersikkerhed er fortsat et vigtigt element i EIP. Der er foretaget en vurdering af regionens cybersikkerhedsbehov, og der afholdes en række arrangementer om teknisk bistand gennem instrumentet for teknisk bistand og informationsudveksling (TAIEX) med henblik på at opbygge beredskab over for cyberhændelser.

Med hensyn til finansiell bistand til den digitale omstilling under EIP er der indtil videre blevet godkendt 50 mio. EUR inden for rammerne af WBIF, som er forpligtet under de bilaterale programmer og flerlandeprogrammerne under IPA. Dette forventes at mobilisere yderligere 240 mio. EUR fra andre kilder.

Det operationelle udvalg for WBIF har desuden godkendt, at der stilles en garanti for åben adgang på dette område: platformen for digital omstilling.

Støtte til den private sektor fokuserer på målrettet finansiering gennem særlige garantifaciliteter for små og mellemstore virksomheder (SMV'er), så de kan starte, innovere

og blive konkurrencedygtige. Tilsvarende støtte ydes også til landbrugsvirksomheder i landdistrikterne gennem IPARD-instrumentet.

Der skal skabes de rette betingelser for udvikling og vækst i den private sektor, navnlig for mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder. Dette er kernen i den årlige dialog om økonomisk politik med partnerne på Vestbalkan gennem de økonomiske reformprogrammer (ERP) og de deraf følgende henstillinger om den økonomiske politik, der er i overensstemmelse med prioriteterne i EIP.

Støtte til den private sektor, der især er rettet mod at fremme innovation og styrke den dobbelte grønne og den digitale omstilling, ydes i øjeblikket gennem seks særlige blandingsordninger for den private sektor: Go Green-programmet for SMV'er, klimaprogrammet, grøn finansiering med henblik på inklusion, bæredygtig adgang til finansiering for iværksættere og Go Digital and Green for Growth, som fremmer grøn långivning.

Kommissionen støtter også WB6 Chambers Investment Forum, som fremmer de økonomiske interesser i og uden for Vestbalkan. Den finansierer navnlig programmet for udvikling af regionale leverandører, som har til formål at lette etableringen af forbindelser/muligheder for indenlandske leverandører.

Endelig iværksatte Kommissionen en række initiativer under garantien for Vestbalkan som en del af den bredere Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling (EFSD+). Dette omfatter ti garantiordninger, hvorunder der ydes generel vækstfinansiering til SMV'er og en facilitet for risikodeling inden for landbruget samt fremme af inklusiv vækst og den dobbelte omstilling. Disse er i øjeblikket under kontraktindgåelse.

Med hensyn til finansiel bistand til udvikling af den private sektor under EIP er der indtil videre blevet godkendt 341 mio. EUR inden for rammerne af WBIF, som er forpligtet under de bilaterale programmer og flerlandeprogrammerne under IPA. Dette forventes at mobilisere yderligere 2,1 mia. EUR fra andre kilder.

Det sjette prioriterede område, der støttes af EIP, er **udvikling af menneskelig kapital og innovation**, herunder unge, uddannelse og inddragelse af innovation. I juli 2021 godkendte ministrene for regionen en erklæring, der forpligter deres lande til at overholde principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder og til at gennemføre flagskibet vedrørende ungdomsgaranti i EIP. På topmødet mellem EU og Vestbalkan i oktober 2021 blev der lanceret en omfattende dagsorden for innovation, forskning, uddannelse, kultur, ungdom og sport (innovationsdagsordenen).

Ungdomsgarantien er en aktiveringsordning, der skal sikre, at unge på Vestbalkan modtager et kvalitetstilbud om beskæftigelse, videreuddannelse, en lærlingeuddannelse eller et praktikophold inden for en vis periode, efter at de er blevet arbejdsløse eller har forladt det formelle uddannelsessystem. Ordningen kræver reformer og kapacitetsopbygning inden for uddannelse og erhvervsuddannelse, beskæftigelse, arbejdsformidling og social beskyttelse. Alle partnerne på Vestbalkan, undtagen Bosnien-Hercegovina (hvor arbejdet er i gang), har vedtaget nationale planer for gennemførelse af ungdomsgarantien og etableret koordineringsmekanismer, og nogle er allerede i gang med at afprøve dem.

Siden slutningen af 2022 har EU's peer-to-peer-facilitet for teknisk bistand, SOCIEUX+, været tilgængelig for landene på Vestbalkan. Denne facilitet har fokus på beskæftigelse, arbejdskraft og social beskyttelse og yder kortsigtet bistand til partnerlandenes nationale og lokale institutioner, der arbejder i de støtteberettigede sektorer. Der er i øjeblikket 26 igangværende foranstaltninger på Vestbalkan, hovedsagelig vedrørende social beskyttelse samt arbejde og beskæftigelse.

Dagsordenen for Vestbalkan vedrørende innovation, forskning, uddannelse, kultur, ungdom og sport fortsætter med at bane vejen for et tættere samarbejde på disse politikområder. En lang række samarbejdsbestræbelser mellem EU's medlemsstater og partnerne på Vestbalkan har styrket centrale områder som f.eks. støtte til modernisering af videregående uddannelsessystemer, industrisamarbejde og intelligent fremstilling, styrkelse af innovationsøkosystemer, uddannelse af sundhedspersonale, digitalisering og cybersikkerhed.

Innovationsdagsordenens vigtigste gennemførelsesinstrument er Horisont Europa-programmet, som alle seks partnere på Vestbalkan nu er associeret med. Regionen har også adgang til faciliteten for FTU-politik og har øget deres engagement og deltagelse i EU's forskningsinitiativer som f.eks. COST og EUREKA. Nordmakedonien og Serbien er associeret med Erasmus+, mens fire andre partnere nyder godt af støtte fra den internationale dimension af Erasmus+-programmet. Siden 2023 har alle videregående uddannelsesinstitutioner fra Vestbalkan kunnet deltage i Erasmus+-initiativet vedrørende Europauniversiteter som fuldgældige partnere. Europauniversiteterne er tværnationale alliancer af videregående uddannelsesinstitutioner, der udvikler langsigtet strukturelt og strategisk samarbejde, skaber fremtidens universiteter og fremmer europæiske værdier og europæisk identitet. Partnerne på Vestbalkan er også fuldt ud tilknyttet EU-initiativer på kulturområdet, herunder programmet Et Kreativt Europa og initiativet om et nyt europæisk Bauhaus. Dette initiativ fremmer innovation, bæredygtighed, inklusion og æstetik i infrastruktur og andre projekter og er navnlig relateret til gennemførelsen af den grønne dagsorden.

EU's bistand på dette område omfatter også et tæt samarbejde med landene på Vestbalkan om sundhed. Regionen er fortsat inddraget i arbejdet i EU's Udvalg for Sundhedssikkerhed og Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme og har adgang til fælles indkøb af lægemidler og medicinsk udstyr. EU finansierer et projekt om modstandsdygtighed over for sundhedskriser på Vestbalkan og et investeringsprojekt vedrørende udvidelse af universitetets børnehospital i Beograd.

Med hensyn til finansiel bistand til udvikling af menneskelig kapital under EIP er der indtil videre blevet godkendt 368 mio. EUR inden for rammerne af WBIF, som er forpligtet under de bilaterale programmer og flerlandeprogrammerne under IPA. Dette forventes at mobilisere yderligere 477 mio. EUR fra andre kilder.

Disse seks prioriteter under EIP understøttes — og deres virkning forstærkes — af regionens tilsagn (og the EU's støtte) om at etablere et fælles regionalt marked på Vestbalkan baseret på de fire frie bevægeligheder. Et stort gennembrud i slutningen af 2022 var indgåelsen af tre aftaler om fri bevægelighed for personer i regionen. En vellykket gennemførelse heraf vil gøre fremme rejser og anerkendelse af kvalifikationer fra videregående uddannelser og visse erhvervsmæssige kvalifikationer. EU støtter udviklingen af det fælles marked gennem Det Regionale Samarbejdsråd og CEFTA.

Endelig er den økonomiske plans og investeringsplanens succes betinget af, at alle partnere gennemfører bedste praksis på retsstatsområdet og inden for forvaltning af de offentlige finanser og investeringer og fremmer en professionel og effektiv offentlig forvaltning.

Bilag 3. Gennemførelse af den økonomiske plan og investeringsplanen for Ukraine, Moldova og Georgia

I 2021 lancerede EU og dets fem østlige partnere en **økonomisk plan og investeringsplan for Det Østlige Partnerskab**⁵ (EIP). Formålet med planen er at støtte den økonomiske genopretning efter to år med en socialt og økonomisk skadelig sundhedskrise. Planen har også til formål at skabe grøn og digital omstilling, som er nødvendig for at opbygge innovative, miljømæssigt bæredygtige, socialt inklusive og modstandsdygtige økonomier.

Siden begyndelsen af Ruslands uprovokerede angrebskrig mod Ukraine har EIP fået en hel ny socioøkonomisk betydning og politisk relevans. Den er blevet en integreret del af EU's reaktion på konsekvenserne af krigen mod Ukraine, idet den tilvejebringer den likviditet og mobiliserer de investeringer, der er nødvendige for at hjælpe Ukraines — og Moldovas — økonomi med at forblive flydende. EIP er også en del af EU's støtte til at integrere disse to lande — og Georgien — i EU's økonomi og energimarkeder, digitale markeder og transportmarkeder. Planen er en vigtig mekanisme til at lette deres tiltrædelsesbestræbelser, så de kan nyde godt af fordelene ved europæisk integration.

Planens ambition er at mobilisere op til 17 mia. EUR i investeringer i regionen i 2021-2027 ved at udnytte EU-tilskud og -garantier på i alt 2,3 mia. EUR. Støtteforanstaltninger og teknisk støtte er også en del af gennemførelsen af EIP.

I september 2023 var der mobiliseret et samlet beløb på 6,2 mia. EUR gennem bilaterale og regionale tilskud, blandingsoperationer og garantier til støtte for EIP-prioriteter i Ukraine, Moldova og Georgien. 3,5 mia. EUR af dette beløb anvendes til at støtte gennemførelsen af flagskibsprojekter i de enkelte lande. Antallet af investeringer, der hidtil er mobiliseret under EIP, udgør 40 % af målbeløbet på 17 mia. EUR i investeringer, der skal mobiliseres. I første halvår 2023 steg de investeringer, der blev mobiliseret takket være planen, hurtigt. Med indgåelsen af nye garantiaftaler med finansielle partnerinstitutioner under EFSD+-instrumentet forventes gennemførelsen af planen at accelerere yderligere.

Bæredygtig transport

Bæredygtig transportkonnektivitet har været en central prioritet i regionen, siden det østlige partnerskab blev lanceret i 2009. I december 2021 fornyede EU og dets østlige partnere deres tilsagn om at styrke de centrale transportforbindelser med fokus på den vejledende udvidelse af TEN-T-hovednettet, herunder forbindelser på tværs af Sortehavet. Forbedringer af vigtige luft-, vej-, jernbane- og søtransportforbindelser samt indre vandveje har et enormt potentiale til at stimulere bæredygtig økonomisk udvikling, markedsintegration og grænseoverskridende handel i regionen og mellem regionen og EU. Siden 2021 er der blevet mobiliseret 1,2 mia. EUR til støtte for transportkonnektiviteten.

I Ukraine og Moldova har EU levet op til sit tilsagn om at støtte gennemførelsen af **initiativet om solidaritetsbaner** mellem EU og Ukraine. Solidaritetsbaner er prioriterede transportakser, der forbinder Ukraine og Moldova med EU. De er den vigtigste rute for handel med vigtige varer fra og til Ukraine, og de er blevet en livline for landets økonomi. Kommissionen har arbejdet sammen med EU's medlemsstater, Ukraine, Moldova, internationale partnere og virksomheder samt transportvirksomheder om at udvide og forbedre solidaritetsbanernes funktion. Kommissionen fokuserer på at reducere transport- og logistikomkostningerne langs solidaritetsbanerne gennem strømlinede procedurer, opgradering af infrastrukturen og udnyttelse af alle ruters fulde potentiale. I den forbindelse

⁵ [SWD\(2021\) 186 final](#).

vil ni projekter under Connecting Europe-faciliteten med samlet EU-støtte på næsten 250 mio. EUR opgradere jernbane- og vejstrækninger mellem nabomedlemsstater (Ungarn, Polen, Rumænien og Slovakiet) samt Ukraine og Moldova.

I 2022 arbejdede Kommissionen sammen med de moldoviske myndigheder, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD) og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) om at støtte genopretningen af nord-syd-jernbaneaksen. Hovedformålet er at forbedre kapaciteten i det moldoviske jernbanenet, der dækker ca. 128 km på korridoren Vălcineț-Ocnița-Ungheni-Chișinău-Căinari, navnlig med hensyn til vægtnormer og rejsehastighed. Dette supplerer kortsigtede investeringer, der har til formål hurtigt at opgradere hovedgrænseovergangsstedet mellem Ukraine og Slovakiet og købe udstyr som f.eks. scannere og generatorer til prioriterede grænseovergangssteder mellem Ukraine og EU's medlemsstater. Kommissionen mobiliserede 20 mio. EUR i tilskud gennem det udenrigspolitiske instrument sammen med et lån på 12 mio. EUR fra EBRD.

I Georgien fortsatte EU og EIB med at investere i den **øst-vestgående motorvej** med fokus på "sorte pletter", som er vejstrækninger, hvor antallet af trafikulykker og trafikdræbte er særligt højt. EU og EIB vil fortsat støtte udviklingen af denne afgørende korridor med et samlet beløb på 446 mio. EUR (herunder 16,8 mio. EUR i tilskud). Til støtte for flagskibsprojekt 2 i Georgien iværksatte EU også en omfattende gennemførlighedsundersøgelse med henblik på at vurdere den kommercielle levedygtighed af yderligere færge-/feederlinjer mellem Georgien og Bulgarien over Sortehavet.

I november 2022 fik Ukraine, Moldova og Georgien status som observatørdeltagere i **transportfællesskabets** organer. Dette vil medføre konkrete fordele for landene med hensyn til **gennemførelsen af den relevante EU-ret på transportområdet** og udviklingen af det vejledende TEN-T-net på deres områder samt udveksling af god praksis med de regionale partnere på Vestbalkan og i EU's medlemsstater. Det permanente sekretariat for transportfællesskabstraktaten er allerede begyndt at samarbejde med observatørdeltagerne på forskellige niveauer for at indføre dem i transportfællesskabets arbejde, inddrage dem i arbejdet i de tekniske udvalg for transportfællesskabstraktaten og kickstarte arbejdet med nogle af de vigtigste resultater af transportfællesskabstraktaten (f.eks. handlingsplanerne for jernbaner, veje, vejsikkerhed, transportlettelse, vandvejstransport og multimodalitet).

Moldova og Ukraine blev associeret med Connecting Europe-faciliteten i henholdsvis maj og juni 2023. Dette forventes at føre til et styrket samarbejde i transportsektoren og at støtte gennemførelsen af det udvidede TEN-T.

Lettere adgang til finansiering for SMV'er

Siden lanceringen af EIP har EU aktivt støttet sine østlige partners bestræbelser på at kickstarte deres økonomier efter to meget vanskelige år med nedlukninger og handelsforstyrrelser som følge af covid-19. EU har lagt særlig vægt på at imødekomme mikrovirksomheders og små og mellemstore virksomheders finansieringsbehov ved at mobilisere 1,5 mia. EUR i kreditlinjer og erhvervsrådgivningstjenester for at hjælpe dem med at genstarte deres aktiviteter, genvinde tabte markedsandele og digitalisere og modernisere deres aktiviteter. EU-støttede kreditlinjer giver bedre lånevilkår for mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder, navnlig ved at foreslå længere løbetider, reducerede krav til sikkerhedsstillelse, skræddersyet teknisk bistand og investeringsincitamenter. EU gav i samarbejde med BGK Ukraine en garanti på 10 mio. EUR for at muliggøre fornyet långivning til SMV'er, der ikke ville være berettiget til ny finansiering på grund af risici i forbindelse med den igangværende krig.

Handelslettelser

I oktober 2022 lancerede EU **Det Østlige Partnerskabs handelshelpdesk**, som har til formål at lette virksomhedernes adgang til handelsrelaterede oplysninger. Helpdesken er en onlineportal med detaljeret adgang til markedsoplysninger (gældende eksport- og importforordninger, toldmæssige og ikketoldmæssige foranstaltninger, afgifter, skatter, procedurer osv.), handelsstatistikker og analytisk indsigt i potentialet på de nationale markeder i EU og Det Østlige Partnerskab. Der er gennemført undersøgelser af ikketoldmæssige foranstaltninger (lovgivningsmæssige og proceduremæssige) i hvert land for at identificere hindringer for handel med varer og tjenesteydelser og fremsætte anbefalinger til, hvordan de kan overvindes.

Gennemførelsen af projektet **EU4Business: Connecting Companies** fortsatte i 2022 og begyndelsen af 2023. Projektet har til formål at fremme handelsforbindelser og virksomhedspartnerskaber i de østlige partnerlande ved at bygge bro mellem SMV'er og erhvervsstøtteorganisationer i EU og deres partnere i Det Østlige Partnerskab. Der blev udviklet en mobilitetsordning, som gav mulighed for udveksling mellem SMV'er og erhvervsstøtteorganisationer fra begge regioner.

Bæredygtig energi og dekarbonisering af økonomier

Siden lanceringen af det europæiske innovationspartnerskab er der gjort betydelige fremskridt på det yderst vigtige område for bæredygtig energi, hvor der allerede er mobiliseret 1,6 mia. EUR i investeringer i hele den østlige partnerskabsregion.

I 2022 fortsatte EU4Energy-programmet med at støtte Ukraine, Moldova og Georgien i opbygningen af deres retlige og reguleringsmæssige rammer på energiområdet. Programmet hjalp også de østlige partnere med at skabe et gunstigt miljø for udvikling af vedvarende energi og grønnere energimiks. Programmet spillede en central rolle med hensyn til at bistå **Ukraine og Moldova** i det europæiske net af transmissionssystemoperatørers eftersynkroniseringsproces. Det støttede også Ukraine i den igangværende genopbygning af landets energisystem og bidrog til forsyningssikkerheden i regionen.

Samarbejdet med Det Internationale Agentur for Vedvarende Energi (IRENA) blev videreført. Formålet var at identificere betingelser og hindringer for udvikling og integration af vedvarende energikilder i landene i Det Østlige Partnerskab.

I **Ukraine** fortsatte det EU-støttede flagskibsinitiativ under Den Europæiske Energieeffektivitetsfond (EEEF) (104 mio. EUR dækket af EU) med succes med at gennemføre sit program for investeringer i energieffektivitet i ejendomme med flere lejligheder. Ved udgangen af marts 2023 havde EEEF involveret næsten 80 000 husstande, og 261 projekter var helt eller delvist afsluttet i ejendomme med flere lejligheder (over 80 % af disse var gennemgribende renoveringer). I 2022 indførte EEEF et nyt "restaureringsprogram", som støtter hurtig reparation af beboelsesejendomme med krigsskader, der ikke påvirker de bærende konstruktioner.

Som led i partnerskabet med Østeuropa inden for energieffektivitet og miljø (E5P) medfinansierede EU flere EBRD-ledede projekter om energieffektivitet og fjernvarme i **Ukraine**. Projekter vedrørende fjernvarmerehabilitering omfatter Zhytomyr, Ternopil, Lviv, Lutsk og Chernivtsi med et samlet budget på ca. 110 mio. EUR og et EBRD-lånebidrag på 48 mio. EUR. Der gennemføres aktuelt energieffektivitetsprojekter i offentlige bygninger i Dnipro med et budget på 39 mio. EUR, herunder et EBRD-lånebidrag på 20 mio. EUR. EIB lancerede i marts 2023 et stort nyt program for renovering af offentlige bygninger i Ukraine (op til 1 000 hospitaler og skoler) med tilskud fra EU og E5P-programmet. Dette vil nu også omfatte aspekter, der ikke vedrører energieffektivitet, f.eks. sikkerhedsrum, bedre brandsikkerhedsforanstaltninger og forbedret adgang for handicappede. Et vigtigt

arbejdsforløb, der blev indledt i 2022 og stadig er i gang, omfatter to EU-finansierede nødhjælpsprogrammer vedrørende boliger til internt fordrevne.

I **Moldova** blev energieffektivitetsprogrammet undertegnet i 2022 (finansieret af et tilskud på 15 mio. EUR og to lån på 30 mio. EUR fra EBRD og EIB). Det er det første landsdækkende energieffektivitetsinitiativ i Moldova. De vigtigste kategorier af bygninger, der er omfattet af programmet, er offentlige bygninger, der ejes af staten og/eller kommunerne. De samlede investeringer anslås at beløbe sig til ca. 94 mia. EUR. Programmet for energieffektivitet i offentlige bygninger i Chişinău, der blev finansieret under E5P-programmet, gik ind i anden fase af gennemførelsen og har til formål at renovere 119 offentlige bygninger. Den første fase af fjernvarmeprojektet i Balti (med et samlet budget på 11 mio. EUR, heraf EBRD-lån på 7 mio. EUR) blev afsluttet, og anden fase er i gang (med et samlet budget på 18 mio. EUR, heraf EBRD-lån på 14 mio. EUR).

I **Georgien** blev et partnerskabsprojekt med energireguleringskommissionen, der blev gennemført af et konsortium ledet af Østrig og Tyskland, afsluttet i april 2023. Det omfattede aktiviteter til fremme af energimarkedets udvikling, herunder fremme af Georgiens nationale energi- og vandforsyningsmyndigheds rolle i markedsregulering, integration af vedvarende energi og energieffektivitet. I 2021-2022 blev der ydet EU-støtte på 135 mio. EUR til Moldova for at hjælpe de mest sårbare befolkningsgrupper med at håndtere de stigende energiomkostninger og støtte landets langsigtede socioøkonomiske genopretning, energisikkerhed og energiomstilling. **Ukraines** energistøttefond, der forvaltes af energifællesskabets sekretariat og ledes sammen med Europa-Kommissionen, har finansieret leveringen af avanceret gasudstyr til en værdi af næsten 7,6 mio. EUR til Ukraines gastransmissionssystemoperatør for at genopbygge beskadigede anlæg og anlæg i befriede områder.

I **Georgien** blev der under E5P gennemført et energieffektivitetsprojekt for skoler i bjergområder (tilskud på 2,6 mio. EUR). Et parallelt program til forbedring af energieffektiviteten i offentlige bygninger, som har modtaget et tilskud på 13 mio. EUR fra EU, gennemføres af KfW og EBRD.

Finans- og teknologioverførselscentret for klimaændringer — **EU4Climate**, der drives af EBRD, hjælper SMV'er og midcapselskaber med at reducere deres indvirkning på miljøet samt deres energi- og vandomkostninger ved at indføre innovative og grønne teknologier.

Det igangværende **EU4Climate**-program har hjulpet partnerlandene med at forbedre politikkerne for modvirkning af og tilpasning til klimaændringer og bevæge sig i retning af en klimarobust lavemissionsøkonomi i overensstemmelse med Parisaftalen. Der er iværksat et nyt projekt med Det Europæiske Miljøagentur som gennemførelsespartner for at hjælpe **Georgien, Moldova og Ukraine** med at etablere et effektivt forvaltningssystem for klimaindsatsen.

Forvaltning af naturaktiver, klima og miljø

I 2022 nød investeringer i den cirkulære økonomi godt af finansiering, der blev frigjort gennem støtte til SMV'er. Dette blev ledsaget af reguleringsmæssig støtte og rådgivningstjenester til virksomheder, primært gennem EU4Environment-programmet. I Ukraine fortsatte EU med at støtte oprettelsen af ordninger for udvidet producentansvar for forskellige affaldsstrømme. Desuden blev der udarbejdet kort over industriaffald for regionerne i Georgien og Ukraine. I Moldova blev der gennemført forudgående gennemførlighedsvurderinger med henblik på at omdanne den økonomiske frizone Valkanes og industriparken Tracom til miljøindustriparker. I Moldova blev en vurdering af de eksisterende ordninger for udvidet producentansvar afsluttet, og der blev fremsat politiske

henstillinger. Disse omfattede henstillinger om at forbedre den retlige ramme for gennemførelse af udvidet producentansvar for affald fra elektrisk og elektronisk udstyr og udtjente batterier. Med hensyn til reguleringsmæssig støtte modtog Georgien bistand til at ajourføre landets nationale affaldsstrategi for 2016-2030 og udvikle en ny national affaldshåndteringsplan for 2022-2026. Regeringen vedtog disse dokumenter i august 2022. De omfatter ajourførte mål, behandler spørgsmål vedrørende bionedbrydeligt og farligt affald og skitserer kravene til ordninger for udvidet producentansvar.

Med hensyn til rådgivningsstøtte blev der udviklet miljøinnovationsvurderinger og køreplaner for fem SMV'er fra vin- og beklædningssektoren i Moldova takket være samarbejde med organisationen for iværksætterudvikling. Otte georgiske SMV'er fra landbrugssektoren og fra hotel- og restaurationsbranchen modtog lignende rådgivningsstøtte. Produkterne fra tre eksportorienterede virksomheder i Ukraine og fem eksportorienterede virksomheder i Georgien vurderes efter metoden for produkters miljøaftryk.

Vandinfrastrukturen i Ukraine, Moldova og Georgien har konstant lidt under manglende kapitalinvesteringer, vedligeholdelse og reparation. EIP arbejder derfor på yderligere at opgradere vandforsyning og sanitet og bidrage til at gennemføre vandområdeplaner i praksis. Der er flere investeringsprojekter i gang i Ukraine, Moldova og Georgien med støtte fra EU. I forbindelse med Ruslands angrebskrig har EU-midler hjulpet 6,9 millioner mennesker i Ukraine med igen at få adgang til rent vand. EU har mobiliseret finansiering til investeringer i vandinfrastruktur i samarbejde med flere internationale finansielle institutioner, herunder AFD, EIB, EBRD, KfW og NEFCO.

For at yde teknisk støtte til reformer og investeringer i vandsektoren blev gennemførelsen af vand- og dataprogrammet under EU4Environment lanceret i begyndelsen af 2022 og gav de første resultater. Processen med nationale politiske dialoger om vand blev genoptaget i alle partnerlande. Under programmet blev udviklingen af nye vandområdeplaner iværksat i Georgien, og arbejdet med vandområdeplanen for Dnipro i Ukraine fortsatte. Støtte til identifikation af investeringer i skovbrug, biodiversitet og naturbeskyttelse befinder sig i en indledende fase. Ukraine og Moldova har imidlertid gjort fremskridt på dette område gennem deres tiltrædelse af EU's LIFE-program.

Støtte til identifikation af investeringer i skovbrug og beskyttede områder befinder sig i en indledende fase.

Digital infrastruktur og digitale tjenester

Gennem EIP har EU forpligtet sig til at mobilisere op til **1,5 mia. EUR i offentlige og private investeringer** med henblik på at støtte den digitale omstilling i regionen i overensstemmelse med EU's standarder. Planen indeholder også en række **flagskibsinitiativer** vedrørende digital konnektivitet, som i fællesskab er blevet udpeget som investeringsprioriteter hos de østlige partnere. Disse projekter indgår i den bredere **Global Gateway-strategi**.

Siden lanceringen af EIP har EU arbejdet aktivt sammen med europæiske og internationale finansielle institutioner, EU's medlemsstater og den private sektor for at støtte digitale projekter i regionen. Dette omfatter udrulning af hurtigt og økonomisk overkommeligt internet i landdistrikterne i **Georgien** samt forberedelse af grundlaget for etablering af et digitalt kabel, der forbinder EU med Georgien og Sydkaukasus gennem Sortehavet. EU's engagement i disse projekter har været afgørende for at sikre, at de overholder EU's digitale standarder, navnlig med hensyn til cybersikkerhed (5G-værktøjskassen) og åben adgang til internettet.

Inden for den **digitale økonomi** blev der som led i EU4Digital-initiativet gennemført ni pilotaktiviteter mellem EU's medlemsstater og Ukraine, Moldova og Georgien om e-handel, e-told og e-signatur for at forbedre adgangen til EU's digitale indre marked. Kommissionen lettede indgåelsen af **frivillige roamingaftaler** mellem teleoperatører i EU og **Ukraine** og **Moldova**, hvilket gav borgerne og virksomhederne håndgribelige fordele.

Der blev udviklet **nationale bredbåndsstrategier** i **Moldova** og **Georgien** for at fremme investeringer i højhastighedsinternet til overkommelige priser i regionen. Dette omfattede en saminvestering på 70 mio. EUR fra EIB og Verdensbanken i Georgien til etablering af bredbånd i landdistrikterne. Prisen på international konnektivitet for forsknings- og uddannelsesinstitutioner er faldet med 70 % i de seneste år. Derudover blev der oprettet to ultrahurtige digitale motorveje (op til 400 Gbps) mellem EU, **Moldova** og **Ukraine** for at lette samarbejdet inden for forskning og innovation, herunder deltagelse i Horisont Europa.

I Ukraine har den yderligere finansiering, der er mobiliseret, siden Rusland indledte sin angrebskrig, støttet landets modstandsdygtige digitale omstilling, herunder interoperabilitet mellem registre, elektronisk identitet, der er i overensstemmelse med EU's standarder, og databackup. Støtten hjælper også med at tilpasse Ukraines lovgivning til EU's relevante roamingregler, så landet kan tilslutte sig det europæiske område for roaming til hjemmetakst.

Sundhed og sundhedssystemer

I **Moldova** ydede EU's og Verdenssundhedsorganisationens vaccineudrulningsprojekt teknisk støtte til sundhedsministeriet og andre interessenter i forbindelse med udviklingen af planer for levering af vaccinationstjenester, nationale beredskabsplaner for immunisering og en risikovurdering i forbindelse med det land, der tager imod flygtninge. Der blev afsat ressourcer til indkøb af kølekæde- og IT-udstyr. Dette omfattede computere og udstyr til de nationale lagre og ti regionale vaccinelagre samt 15 køretøjer til de nationale sundhedsmyndigheders tilsynsbesøg. EU støttede kommunikationskampagner i ti af de 37 distrikter med den laveste vaccinationsdækning.

I **Georgien** blev der ydet målrettet teknisk bistand til udvikling af en protokol for kvalitativ formativ forskning i immunisering og en integreret uddannelsespakke for sundhedspersonale om rutinemæssig immunisering og covid-19-vaccination. EU-WHO-projektet leverede også kølekædeudstyr for at styrke vaccinelagringsinfrastrukturen på nationalt plan og distriktsplan.

Menneskelig kapital

Støtte til uddannelsesreformer, herunder grunduddannelse, videregående uddannelse, erhvervsuddannelse og livslang læring, er et centralt fokusområde for EIP. Tilvejebringelse af muligheder for udveksling af unge og studerende (f.eks. gennem Erasmus+) og større investeringer i forskningskapacitet er centrale dele af EIP's støtte til udvikling af menneskelig kapital.

Med hensyn til udveksling af studerende fik 3 507 studerende fra Ukraine, Moldova og Georgien mulighed for at studere på universiteter i EU i 2022, og 429 studerende fik mulighed for at studere på et af de tre landes universiteter. I alt 2 504 akademiske medarbejdere opholdt sig på et andet europæisk universitet, og 1 864 akademiske medarbejdere opholdt sig på et af de tre landes universiteter.

I **Ukraine** har EU længe støttet uddannelsessektoren på generelt fire områder: støtte til uddannelse på primær- og sekundærtrinnet og reformen af den nye ukrainske skole (2 mio. EUR), støtte til reform af erhvervsuddannelserne (16 mio. EUR som teknisk bistand) og renovering (21 mio. EUR) af skolerne og støtte til videregående uddannelse gennem tilskud

til universiteter, der blev fordrevet i 2014 på grund af den russiske aggression i det østlige Ukraine (forskellige tilskud, 10 mio. EUR).

Den russiske angrebskrig mod Ukraine har ført til en **justering af den eksisterende støtte** og yderligere prioriteter for at muliggøre nødhjælp (f.eks. elgeneratorer til erhvervsuddannelsesskoler). EU har desuden: i) renoveret skoler — 66 mio. EUR i budgetstøtte (sammen med 34 mio. EUR via projekter forvaltet af Europa-Kommissionen), ii) indkøbt skolebusser (14 mio. EUR) og iii) under "U-LEAD with Europe Phase II: Local School Rehabilitation for Resilience" ydet 5 mio. EUR til et projekt, der har til formål at gøre krigsramte kommuner til modstandsdygtige udbydere af lokale offentlige tjenester, navnlig uddannelse, for at afbøde de lokale konsekvenser af den russiske angrebskrig mod Ukraine.

I 2022 ydede EU 12 mio. EUR i støtte til uddannelse og beskæftigelse i Moldova, hvoraf 10 mio. EUR var målrettet mod uddannelse for at forbedre kvaliteten og relevansen af uddannelse og muligheder for livslang læring for alle. De resterende 2 mio. EUR blev anvendt til at forbedre de retlige rammer, politikker og kapacitet med henblik på at øge adgangen til arbejdsmarkedet og forbedre arbejdsvilkårene i landet.

I Georgien har programmet for kompetenceudvikling og matchning af arbejdsmarkedets behov (48,5 mio. EUR) til formål at støtte styrkelsen af færdigheder, der matcher den private sektors behov, ved at øge kvaliteten af erhvervsuddannelserne. I 2022 blev der udbetalt 7 mio. EUR under programmets budgetstøttekategori. Der blev gjort særlige fremskridt med indførelsen af en ny metode til udvikling af erhvervsuddannelser for at bringe Georgiens system tættere på EU's og internationale standarder.

Indekser	INDIKATORER FOR TREDJEPARTER VEDRØRENDE STATUS FOR DEMOKRATI, GOD REGERINGSFØRELSE OG RETSSTATSPRINCIPPET I KANDIDATLANDE OG POTENTIELLE KANDIDATLANDE ⁶									
	Albanien	Bosnien-Hercegovina	Kosovo	Nordmakedonien	Montenegro	Serbien	Tyrkiet	Georgien	Moldova	Ukraine
Nations in Transit 2023 — Democracy Scores, Freedom House https://freedomhouse.org/count-ries/nations-transit/scores	Samlet antal point: 46/100 (2022: 46/100) Status: overgangsordning eller hybridordning (2022: overgangsordning eller hybridordning)	Samlet antal point: 37/100 (2022: 38/100) Status: overgangsordning eller hybridordning (2022: overgangsordning eller hybridordning)	Samlet antal point: 38/100 (2022: 38/100) Status: overgangsordning eller hybridordning (2022: overgangsordning eller hybridordning)	Samlet antal point: 48/100 (2022: 47/100) Status: overgangsordning eller hybridordning (2022: overgangsordning eller hybridordning)	Samlet antal point: 46/100 (2022: 47/100) Status: overgangsordning eller hybridordning (2022: overgangsordning eller hybridordning)	Samlet antal point: 46/100 (2022: 46/100) Status: overgangsordning eller hybridordning (2022: overgangsordning eller hybridordning)	Ikke relevant	Samlet antal point: 34/100 (2022: 35/100) Status: overgangsordning eller hybridordning (2022: overgangsordning eller hybridordning)	Samlet antal point: 36/100 (2022: 35/100) Status: overgangsordning eller hybridordning (2022: overgangsordning eller hybridordning)	Samlet antal point: 39/100 (2022: 39/100) Status: overgangsordning eller hybridordning (2022: overgangsordning eller hybridordning)
Freedom in the World 2023 — Global Freedom Score, Freedom House https://freedomhouse.org/count-ries/freedom-world/scores	Samlet antal point: 67/100 (2022: 67/100) Status: delvis frit (2022: delvis frit)	Samlet antal point: 52/100 (2022: 53/100) Status: delvis frit (2022: delvis frit)	Samlet antal point: 60/100 (2022: 56/100) Status: delvis frit (2022: delvis frit)	Samlet antal point: 68/100 (2022: 67/100) Status: delvis frit (2022: delvis frit)	Samlet antal point: 67/100 (2022: 62/100) Status: delvis frit (2022: delvis frit)	Samlet antal point: 60/100 (2022: 62/100) Status: delvis frit (2022: delvis frit)	Samlet antal point: 32/100 (2022: 32/100) Status: ikke frit (2022: ikke frit)	Samlet antal point: 58/100 (2022: 58/100) Status: delvis frit (2022: delvis frit)	Samlet antal point: 62/100 (2022: 62/100) Status: delvis frit (2022: delvis frit)	Samlet antal point: 50/100 (2022: 61/100) Status: delvis frit (2022: delvis frit)
Democracy Index 2022 — Economist Intelligence Unit https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2022/	Samlet antal point: 6,41/10 (2021: 6,11/10) Placering: 64/167 (2021: 68/167) Type af regime: mangelfuldt demokrati (2021: mangelfuldt)	Samlet antal point: 5,00/10 (2021: 5,04/10) Placering: 97/167 (2021: 95/167) Type af regime: hybridordning (2021: hybridordning)	Ikke relevant	Samlet antal point: 6,10/10 (2021: 6,03/10) Placering: 72/167 (2021: 73/167) Type af regime: mangelfuldt demokrati (2021: mangelfuldt demokrati)	Samlet antal point: 6,45/10 (2021: 6,02/10) Placering: 61/167 (2021: 74/167) Type af regime: mangelfuldt demokrati (2021: mangelfuldt demokrati)	Samlet antal point: 6,33/10 (2021: 6,36/10) Placering: 68/167 (2021: 63/167) Type af regime: mangelfuldt demokrati (2021: mangelfuldt)	Samlet antal point: 4,35/10 (2021: 4,35/10) Placering: 103/167 (2021: 103/167) Type af regime: hybridordning (2021: hybridordning)	Samlet antal point: 5,20/10 (2021: 5,12/10) Placering: 90/167 (2021: 91/167) Type af regime: hybridordning (2021: hybridordning)	Samlet antal point: 6,23/10 (2021: 6,10/10) Placering: 69/167 (2021: 69/167) Type af regime: mangelfuldt demokrati (2021: mangelfuldt demokrati)	Samlet antal point: 5,42/10 (2021: 5,57/10) Placering: 87/167 (2021: 86/167) Type af regime: hybridordning (2021: hybridordning)

⁶ Tabellen viser tredjeparters seneste placering og/eller pointtal. Yderligere henvisning til data fra den foregående vurdering vises i parentes, hvis en sådan foreligger.

	demokrati)					demokrati)				
Det internationale pressefrihedsindeks for 2023 — Journalister uden grænser https://rsf.org/en/index	Samlet antal point: 57,86/100 (2022: 56,41/100) Placering: 96/180 (2022: 103/180)	Samlet antal point: 65,43/100 (2022: 65,64/100) Placering: 64/180 (2022: 67/180)	Samlet antal point: 68,38/100 (2022: 67,00/100) Placering: 56/180 (2022: 61/180)	Samlet antal point: 74,35/100 (2022: 68,44/100) Placering: 38/180 (2022: 57/180)	Samlet antal point: 74,28/100 (2022: 66,54/100) Placering: 39/180 (2022: 63/180)	Samlet antal point: 59,16/100 (2022: 61,51/100) Placering: 91/180 (2022: 79/180)	Samlet antal point: 33,97/100 (2022: 41,25/100) Placering: 165/180 (2022: 149/180)	Samlet antal point: 61,69/100 (2022: 59,30/100) Placering: 77/180 (2022: 89/180)	Samlet antal point: 77,62/100 (2022: 73,47/100) Placering: 28/180 (2022: 40/180)	Samlet antal point: 61,19/100 (2022: 55,76/100) Placering: 79/180 (2022: 106/180)
Rule of Law Index 2022 — World Justice Project https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global/2022/	Samlet antal point: 0,49/1 (2021: 0,49/1) Samlet placering: 87/140 (2021: 83/139)	Samlet antal point: 0,52/1 (2021: 0,52/1) Samlet placering: 70/140 (2021: 72/139)	Samlet antal point: 0,56/1 (2021: 0,55/1) Samlet placering: 57/140 (2021: 60/139)	Samlet antal point: 0,53/1 (2021: 0,53/1) Samlet placering: 63/140 (2021: 64/139)	Ikke relevant	Samlet antal point: 0,49/1 (2021: 0,49/1) Samlet placering: 83/140 (2021: 81/139)	Samlet antal point: 0,42/1 (2021: 0,42/1) Samlet placering: 116/140 (2021: 117/139)	Samlet antal point: 0,60/1 (2021: 0,61/1) Samlet placering: 49/140 (2021: 49/139)	Samlet antal point: 0,52/1 (2021: 0,51/1) Samlet placering: 68/140 (2021: 73/139)	Samlet antal point: 0,50/1 (2021: 0,51/1) Samlet placering: 76/140 (2021: 74/139)
Worldwide Governance Indicators 2022 — Retsstaten, Verdensbankgruppen http://info.worldbank.org/governance/wgi/	Percentilplacering: 47,17/100	Percentilplacering: 41,5/100	Percentilplacering: 39,62/100	Percentilplacering: 50,00/100	Percentilplacering: 48,58/100	Percentilplacering: 49,06/100	Percentilplacering: 36,79/100	Percentilplacering: 56,60/100	Percentilplacering: 41,98/100	Percentilplacering: 18,87/100
Worldwide Governance Indicators 2022 — Forvaltningseffektivitet, Verdensbankgruppen http://info.worldbank.org/governance/wgi/	Percentilplacering: 56,60/100	Percentilplacering: 12,74/100	Percentilplacering: 44,34/100	Percentilplacering: 49,53/100	Percentilplacering: 51,42/100	Percentilplacering: 57,08/100	Percentilplacering: 43,87/100	Percentilplacering: 72,64/100	Percentilplacering: 40,57/100	Percentilplacering: 33,02/100

Worldwide Governance Indicators 2022 — Bekæmpelse af korruption, Verdensbankgruppen http://info.worldbank.org/governance/wgi/	Percentilplacering: 38,68/100	Percentilplacering: 25,94/100	Percentilplacering: 47,17/100	Percentilplacering: 43,87/100	Percentilplacering: 50,94/100	Percentilplacering: 35,38/100	Percentilplacering: 34,91/100	Percentilplacering: 72,17/100	Percentilplacering: 42,92/100	Percentilplacering: 29,25/100
Corruption Perceptions Index 2022 — Transparency International https://www.transparency.org/en/cpi/2022	Pointtal: 36/100 (2021: 35/100) Placering: 101/180 (2021: 110/180)	Pointtal: 34/100 (2021: 35/100) Placering: 110/180 (2021: 110/180)	Pointtal: 41/100 (2021: 39/100) Placering: 84/180 (2021: 87/180)	Pointtal: 40/100 (2021: 39/100) Placering: 85/180 (2021: 87/180)	Pointtal: 45/100 (2021: 46/100) Placering: 65/180 (2021: 64/180)	Pointtal: 36/100 (2021: 38/100) Placering: 101/180 (2021: 96/180)	Pointtal: 36/100 (2021: 38/100) Placering: 101/180 (2021: 96/180)	Pointtal: 56/100 (2021: 55/100) Placering: 41/180 (2021: 45/180)	Pointtal: 39/100 (2021: 36/100) Placering: 91/180 (2021: 105/180)	Pointtal: 33/100 (2021: 32/100) Placering: 116/180 (2021: 122/180)

STATISTISKE DATA (pr. 31/08/2023), del 1 (Albanien — Montenegro)

Demografi	Note	Albanien		Bosnien-Hercegovina		Kosovo		Nordmakedonien		Montenegro		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Samlet befolkning (1 000 indb.)		2 846 s	2 830 s	:	:	1 782 s	1 798 s	2 076 s	2 069 s	622 s	621 s	447 485 s	447 001 bps
Andel af den samlede befolkning i alderen 15-64 (%)		68,4 s	68,2 s	:	:	67,1 s	67,3 s	69,3 s	69,1 s	66,5 s	66,2 s	64,3 ps	64,1 bps
Bruttototal for naturlige befolkningsændringer (pr. 1 000 indbyggere)		0,2	- 1,2	:	:	7,4 ep	:	- 3,2	- 5,1	- 0,3	- 3,4	- 2,5 ep	- 2,7 bep
Forventet levetid ved fødslen, mænd (år)		75,2	73,6	:	:	:	:	72,2	71,1 b	73,2	70,8	77,5 ep	77,2 bep
Forventet levetid ved fødslen, kvinder (år)		79,6	77,7	:	:	:	:	76,7	75,5 b	78,8	77,0	83,2 ep	82,9 bep

Arbejdsmarked	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Erhvervsfrekvens for personer i alderen 20-64: Andel af befolkningen i alderen 20-64, der er erhvervsaktiv (%)													
I alt	1) 2) 3) 4) 5) 6) 7)	75,3 ew	75,1 ew	62,3 bw	63,4 bw	42,9 w	43,9 w	70,5	70,5 w	67,2	64,7 w	77,6	78,4 b
Mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6) 7)	83,9 ew	84,2 ew	75,4 bw	76,7 bw	63,0 w	63,8 w	82,5	83,2 w	74,6	71,7 w	83,6	84,0 b
Kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6) 7)	66,9 ew	66,3 ew	49,1 bw	50,0 bw	23,1 w	24,4 w	58,2	57,4 w	59,9	57,8 w	71,7	72,9 b
Beskæftigelsesfrekvens i aldersgruppen 20-64 (% af den samlede befolkning)													
I alt	1) 2) 3) 4) 5) 6)	66,3 ew	66,3 ew	52,5 bw	52,6 bw	32,3 w	35,1 w	59,1	59,5 w	55,2	54,2 w	72,2	73,1 b
Mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6)	74,0 ew	74,6 ew	64,9 bw	66,0 bw	48,8 w	51,9 w	68,9	69,5 w	61,7	59,8 w	78,0	78,5 b
Kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6)	58,8 ew	58,3 ew	40,0 bw	39,1 bw	16,0 w	18,5 w	49,0	49,2 w	48,8	48,7 w	66,5	67,6 b
Personer i alderen 15-24 år, som ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, % af befolkningen i denne aldersgruppe	1) 2) 8) 5) 4) 9)	26,6 w	24,0 w	21,6 w	19,9 w	33,6 w	32,1 w	19,6	17,9 w	21,1	20,2 w	11,1	10,8 b

Arbeitsmarkedet (fortsat)	Note	Albanien		Bosnien-Hercegovina		Kosovo		Nordmakedonien		Montenegro		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Personer i alderen 15-29 år, som ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, % af befolkningen i denne aldersgruppe	1) 2) 8) 5) 4) 9)	27,9 w	26,1 w	25,9 w	25,1 w	40,4 w	36,6 w	26,2	24,3 w	26,6	26,5 w	13,8	13,1 b
Beskæftigelse fordelt på hovedsektorer													
Landbrug, skovbrug og fiskeri (%)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 10)	36,1 ew	33,8 ew	12,0 bw	9,4 bw	4,8 w	2,8 w	12,0 s	11,5 w	7,5 s	6,4 w	4,3 s	3,8 bs
Industri (%)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 10)	13,4 ew	13,8 ew	23,9 bw	24,4 bw	16,3 w	14,8 w	23,9 s	23,9 w	10,1 s	10,2 w	18,2 s	18,0 bs
Byggeri og anlæg (%)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 10)	7,0 ew	8,1 ew	9,5 bw	9,1 bw	11,1 w	10,5 w	6,9 s	6,8 w	8,3 s	6,7 w	6,6 s	6,6 bs
Tjenesteydelser (%)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 10)	43,5 ew	44,3 ew	54,7 bw	57,0 bw	67,9 w	71,9 w	57,1 s	57,7 w	73,5 s	76,7 w	70,1 s	70,9 bs
Personer ansat i den offentlige sektor som andel af den samlede beskæftigelse, personer i alderen 20-64 (%)	11) 12) 13) 5) 4)	15,5 ew	16,3 ew	19,1 bw	19,8 bw	28,7 w	28,3 w	24,4 w	25,6 w	30,5 w	32,7 w	:	:
Personer ansat i den private sektor som andel af den samlede beskæftigelse, personer i alderen 20-64 (%)	14) 1) 13) 2) 5)	84,5 ew	83,7 ew	80,9 bw	80,2 bw	71,3 w	71,7 w	75,6 w	74,4 w	65,6 w	63,7 w	:	:
Arbejdsløshed (% af den samlede arbejdsstyrke)													
I alt	1) 2) 3) 4) 5) 6) 15) 16)	11,8 ew	11,6 ew	15,9 bw	17,4 bw	25,8 w	20,6 w	16,4	15,7 w	17,9	16,6 w	7,1	7,1 b
Mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6) 15) 16)	11,6 ew	11,4 ew	14,2 bw	14,4 bw	23,4 w	18,9 w	16,7	16,4 w	17,5	17,1 w	6,8	6,8 b
Kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6) 15) 16)	12,0 ew	11,8 ew	18,6 bw	22,0 bw	32,2 w	24,9 w	15,9	14,6 w	18,4	15,9 w	7,4	7,4 b
Unge i alderen 15-24	1) 2) 3) 4) 5) 6)	26,5 ew	27,1 ew	36,6 bw	38,3 bw	49,1 w	38,0 w	35,7	36,4 w	36,0	37,1 w	16,8	16,7 b
Langtidsledige (>12 måneder)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 15) 16)	7,0 ew	7,3 ew	11,9 bw	13,7 bw	18,4 w	14,5 w	12,4	12,5 w	13,4	11,0 w	2,5	2,8
Gennemsnitlig nominal månedlig løn (EUR)	17) 18) 19) 20) 21) 6)	434 sw	474 sw	489 sw	510 sw	466 sw	484 sw	441 sw	466 sw	524 sw	532 sw	:	:

Uddannelse	Note	Albanien		Bosnien-Hercegovina		Kosovo		Nordmakedonien		Montenegro		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt: procentdel af befolkningen i alderen 18-24, som højst har afsluttet en sekundæruddannelse på første trin og ikke er i gang med yderligere uddannelse (%)	1) 2) 8) 5) 4)	15,6 w	17,4 w	4,7 w	4,7 w	7,8 w	7,0 w	5,7	4,6 w	3,6	6,7 w	9,9	9,8 b
Offentlige udgifter til uddannelse i forhold til BNP (%)	6) 22) 23)	3,3 psw	3,1 sw	4,3 sw	:	4,6 sw	4,3 sw	:	:	:	:	5,0 d	:
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år, som højst har afsluttet en sekundæruddannelse på første trin, i alt	1) 2) 3) 4) 5) 6) 24)	17,9 w	17,2 w	5,8 bw	6,1 bw	10,2 w	9,8 w	6,1	4,9 w	:	2,8 w	15,7	15,6 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år, som højst har afsluttet en sekundæruddannelse på første trin, mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6)	18,5 w	18,4 w	5,8 bw	6,8 bw	9,1 w	10,3 w	5,9	4,9 w	:	3,4 w	18,5	18,1 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år, som højst har afsluttet en sekundæruddannelse på første trin, kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6)	17,4 w	16,1 w	5,9 bw	5,3 bw	11,5 w	9,4 w	6,2	4,9 w	:	2,2 w	12,9	12,9 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år med en sekundæruddannelse på andet trin eller en postsekundær ikke-tertiæruddannelse, i alt	1) 2) 3) 4) 5) 6)	51,5 w	56,3 w	84,2 bw	84,5 bw	78,8 w	75,6 w	85,2	88,8 w	83,3	85,2 w	66,8	65,7 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år med en sekundæruddannelse på andet trin eller en postsekundær ikke-tertiæruddannelse, mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6)	60,2 w	65,0 w	86,1 bw	86,5 bw	83,1 w	78,4 w	89,0	91,8 w	85,7	87,6 w	67,5	66,3 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år med en sekundæruddannelse på andet trin eller en postsekundær ikke-	1) 2) 3) 4) 5) 6)	42,4 w	48,1 w	82,3 bw	82,4 bw	73,8 w	72,6 w	81,1	85,7 w	80,6	82,6 w	66,0	65,1 b

tertiæruddannelse, kvinder													
Procentdel af befolkningen i alderen 30-34 år med en terciæruddannelse, i alt	1) 2) 3) 4) 5) 6)	33,2 ew	32,1 ew	28,4 bw	28,8 bw	29,1 w	32,3 w	39,7	36,9 w	38,4	39,0 w	41,1	41,9 b
Procentdel af befolkningen i alderen 30-34 år med en terciæruddannelse, mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6)	26,7 ew	25,4 ew	23,2 bw	23,9 bw	28,1 w	30,8 w	34,3	31,8 w	35,1	34,9 w	36,0	36,6 b
Procentdel af befolkningen i alderen 30-34 år med en terciæruddannelse, kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6)	40,0 ew	39,3 ew	34,0 bw	34,0 bw	30,3 w	34,0 w	45,3	42,3 w	41,7	43,0 w	46,2	47,2 b

Nationalregnskaber	Note	Albanien		Bosnien-Hercegovina		Kosovo		Nordmakedonien		Montenegro		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Bruttonationalprodukt													
I løbende priser (mio. EUR)	6) 23)	13 310	15 157 p	17 756	19 995	6 772	7 958	10 852	11 688 p	4 186	4 955	13 471 071	14 567 204
Pr. indbygger (EUR)	6) 23)	4 690	5 390 p	:	:	3 800 s	4 426 s	5 240 e	5 672 sw	6 740	8 000	30 050	32 520
I købekraftsstandarder (PPS) pr. indbygger		9 213	10 296 p	10 200	:	:	:	11 349 e	:	13 436	15 538	30 054	32 524
I købekraftsstandarder (PPS) pr. indbygger, i forhold til EU-gennemsnittet (EU-27 = 100)		30,7	31,7	33,1 s	:	:	:	37,8	:	44,7	47,8	100	100
Reel årlig ændring (mængde) sammenlignet med det foregående år (%)	6) 23)	- 3,5 p	:	- 3,0	7,4	- 5,3	10,7	- 4,7	3,9 p	- 15,3	13,0	- 5,6	5,6
Bruttoværditilvækst fordelt på hovedsektorer													
Landbrug, skovbrug og fiskeri (%)	6) 23) 25)	21,9	21,1 p	7,0	6,0	8,9	8,6	9,8	8,4 p	9,1	8,0	1,8	1,8
Industri (%)	6) 23) 25)	12,8	12,9 p	22,8	24,5	24,1	23,6	19,8	19,6 p	13,5	12,5	19,7	20,0
Byggeri og anlæg (%)	6) 23) 25)	10,2	10,9 p	5,4	5,1	9,3	10,6	6,0	6,3 p	7,3	5,8	5,5	5,5
Tjenesteydelser (%)	6) 23) 25)	55,2 s	55,2 ps	64,7 s	64,3 s	57,7 s	57,2 s	64,3 s	65,8 ps	70,0 s	73,8 s	73,0 s	72,7 s

Betalingsbalance	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Udenlandske direkte nettoinvesteringer (ind- og udgående), netto (mio. EUR)	63) 64) 59) 65) 66)	893,6 s	988,8 s	322,2 w	459,8 w	286,6 w	320,4 w	154,7 w	387,5 w	470,5 w	581,6 w	c	- 318 026,0 s
Udenlandske direkte nettoinvesteringer (ind- og udgående), netto (% af BNP)	63) 64) 67) 23)	6,71 s	6,52 ps	1,84 sw	2,41 sw	4,23 s	4,03 s	1,45 psw	3,32 ps	11,24 sw	11,74 sw	c	- 2,18 s
Udenlandske direkte nettoinvesteringer (ind- og udgående) i forhold til EU-27 (mio. EUR)	68) 59) 65) 69) 66)	506,8 s	652,5 s	226,3 w	186,8 w	135,6 s	189,1 s	11,1 w	390,0 s	92,9 w	180,1 w	c	- 56 205,8 s
Udenlandske direkte nettoinvesteringer (ind- og udgående) i forhold til EU-27 (% af BNP)	68) 70) 23)	3,81 s	4,30 sp	1,29 sw	0,98 sw	2,00 s	2,38 s	0,10 psw	3,34 sp	2,22 sw	3,64 sw	c	- 0,39 s
Overførsler i % af BNP	71) 72) 23)	5,06 s	5,02 ps	7,26 s	7,78 s	14,47 s	14,49 s	3,07 s	2,95 ps	6,26 s	6,82 s	0,15 s	0,14 s

Udenrigshandel med varer	Note	Albanien		Bosnien-Hercegovina		Kosovo		Nordmakedonien		Montenegro		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Andel af eksporten til EU-27-lande i værdi af den samlede eksport (%)	26) 27)	74,7 s	72,2 s	72,4 s	72,8 s	34,5 s	31,5 s	77,5 s	77,1 s	37,7 s	31,1 s	:	:
Andel af importen fra EU-27-lande i værdi af den samlede import (%)	26) 27)	57,9 s	54,4 s	60,8 s	58,9 s	45,8 s	44,3 s	46,3 s	46,2 s	44,2 s	45,7 s	:	:
Handelsbalance (i mio. EUR)	26) 28) 27)	- 2 670	- 3 533	- 3 254	- 3 744	- 2 822	- 3 929	- 1 818	- 2 678	- 1 739	- 2 067	215 288	55 040
International handel med varer og tjenesteydelser i forhold til BNP													
Import (% af BNP)	6) 23)	37,2	44,7 p	47,9	53,9	53,9	65,2	70,5	82,3 p	61,0	62,2	42,8	46,7
Eksport (% af BNP)	6) 23)	22,7	31,3 p	34,2	42,2	21,7	33,4	57,8	66,2 p	26,0	42,8	46,4	50,5

Offentlige finanser	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Offentlige overskud (+)/Underskud (-) (%)	29) 30) 31) 23)	- 6,8 w	- 6,8 fw	- 5,3 w	:	- 5,2 w	:	- 8,1 w	:	- 10,7 ew	:	- 6,7	- 4,8
Offentlig gæld (%)	32) 29) 33) 31) 34) 23)	72,7 w	76,7 fw	36,6 w	w	21,8 w	:	51,2 w	:	103,1 w	:	90,0	88,0

Finansielle indikatorer	Note	Albanien		Bosnien-Hercegovina		Kosovo		Nordmakedonien		Montenegro		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Årlig ændring i forbrugerpriser (%)	35) 36) 37) 38)	2,2 d	2,3 d	- 1,1 w	2,0 w	0,2 d	3,4 d	1,2 d	3,4 d	- 0,5 d	2,5 d	0,7	2,9
Privat gæld, konsolideret, i forhold til BNP (%)	39) 40)	:	:	- 1,2 w	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Samlet udlandsgæld, i forhold til BNP (%)	41) 42) 43) 44) 23)	64,2 s	64,4 ps	64,3 sw	60,1 sw	37,2 sw	37,4 sw	78,7 s	81,9 ps	221,6 s	191,5 s	:	:
Samlet gæld i udenlandsk valuta, i forhold til BNP (%)	45)	66 w	:	:	:	:	:	:	:	17 w	:	:	:
Rente for udlån (et år), pr. år (%)	46) 47) 48) 49) 50) 51) 52)	6,05 w	5,91 w	3,05 w	3,20 w	6,21 w	5,96 w	2,00 w	1,75 w	5,84 w	5,66 w	:	:
Rente for indlån (et år), pr. år (%)	46) 53) 48) 54) 55) 50) 56) 57)	0,40 w	0,48 w	0,07 w	0,05 w	1,49 w	1,33 w	0,15 w	0,15 w	0,40 w	0,35 w	:	:
Værdi af reserveaktiver (inklusive guld) (mio. EUR)	48) 41) 42) 43) 58) 59)	3 942,4 w	4 972,2 w	7 091,0 w	8 359,1 w	900,8 w	1 100,3 w	3 359,9 w	3 643,3 w	1 738,5 w	1 748,8 w	:	:
Internationale reserver — ækvivalens i import måneder	60) 48) 41) 42) 61) 62)	9,6 sw	17,0 sw	10,0 sw	:	3,0 sw	:	5,3 sw	:	8,2 sw	:	:	:

Erhvervsliv	Note	Albanien		Bosnien-Hercegovina		Kosovo		Nordmakedonien		Montenegro		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Industriproduktionsindeks (2015 = 100)	73) 74) 75) 76)	89,5 w	113,0 w	96,7	106,2	:	:	102,4	103,9	105,8	110,3	98,5	107,5

Infrastruktur	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Jernbanenettets tæthed (strækninger i drift pr. 1 000 km²)	77) 78) 79) 80) 81) 82)	7,8 sw	7,8 s	19,9 sw	19,9 sw	30,5 sw	30,5 sw	26,9 s	26,9 s	18,0 s	18,0 s	:	:
Motorvejsnet (km)	83)	22	25	218	218	137 w	137 w	335	335	z	z	:	:

Energi	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Nettoenergiimport i forhold til BNP	84)	1,7 s	2,7 ps	2,7 s	3,5 s	4,2 s	6,7 s	4,8 s	7,7 ps	2,6 s	4,1 s	1,6 s	2,7 s

STATISTISKE DATA (pr. 31/08/2023), del 2 (Serbien — Ukraine)

Demografi	Note	Serbien		Tyrkiet		Georgien		Moldova		Ukraine		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Samlet befolkning (1 000 indb.)		6 927 s	6 872 s	83 155 s	83 614 s	3 717 s	3 729 s	2 640 s	2 597 ps	41 733 s	41 419 s	447 485 s	447 001 bps
Andel af den samlede befolkning i alderen 15-64 (%)		64,8 s	64,5 s	67,8 s	67,7 s	64,5 s	64,2 s	:	66,7 ps	67,6 s	67,4 s	64,3 ps	64,1 bps
Bruttototal for naturlige befolkningsændringer (pr. 1 000 indbyggere)		- 8,0	- 10,9	:	:	- 1,1	- 3,8	- 3,8 ep	:	- 7,8	- 10,7 e	- 2,5 ep	- 2,7 bep
Forventet levetid ved fødslen, mænd (år)		71,6	70,0	:	:	:	:	:	:	:	:	77,5 ep	77,2 bep
Forventet levetid ved fødslen, kvinder (år)		77,5	75,7	:	:	:	:	:	:	:	:	83,2 ep	82,9 bep

Arbejdsmarked	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Erhvervsfrekvens for personer i alderen 20-64: Andel af befolkningen i alderen 20-64, der er erhvervsaktiv (%)													
I alt	1) 2) 3) 4) 5) 6) 7)	72,5	75,0 b	58,7	61,2 bw	63,2 bw	64,5 w	51,1 w	52,8 w	72,0 w	71,9 w	77,6	78,4 b
Mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6) 7)	79,9	82,6 b	79,8	82,3 bw	74,0 bw	76,2 w	55,5 w	57,8 w	78,4 w	78,2 w	83,6	84,0 b
Kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6) 7)	65,2	67,4 b	37,5	40,0 bw	52,8 bw	53,4 w	47,0 w	48,1 w	66,0 w	66,0 w	71,7	72,9 b
Beskæftigelsesfrekvens i aldersgruppen 20-64 (% af den samlede befolkning)													
I alt	1) 2) 3) 4) 5) 6)	65,9	66,7 b	51,0	53,9 bw	51,1 bw	50,6 w	49,1 w	51,1 w	65,2 w	64,8 w	72,2	73,1 b
Mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6)	72,9	74,2 b	70,1	73,6 bw	58,7 bw	58,1 w	53,1 w	55,6 w	70,8 w	70,8 w	78,0	78,5 b
Kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6)	58,9	59,3 b	32,0	34,1 bw	43,9 bw	43,5 w	45,5 w	46,9 w	60,0 w	59,3 w	66,5	67,6 b
Personer i alderen 15-24 år, som ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, % af befolkningen i denne aldersgruppe	1) 2) 8) 5) 4) 9)	15,9	16,4 b	28,3	24,7 bw	28,5 bw	26,8 w	17,6 w	17,2 w	15,5 w	14,3 w	11,1	10,8 b

Arbeitsmarkedet (fortsat)	Note	Serbien		Tyrkiet		Georgien		Moldova		Ukraine		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Personer i alderen 15-29 år, som ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, % af befolkningen i denne aldersgruppe	1) 2) 8) 5) 4) 9)	20,0	18,8 b	32,0	28,4 bw	35,1 bw	34,6 w	26,0 w	26,4 w	20,0 w	19,8 w	13,8	13,1 b
Beskæftigelse fordelt på hovedsektorer													
Landbrug, skovbrug og fiskeri (%)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 10)	14,6 s	15,0 bs	17,6 s	17,2 bw	19,8 bw	18,9 w	21,1 w	21,5 w	14,1 w	14,1 w	4,3 s	3,8 bs
Industri (%)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 10)	22,6 s	23,7 bs	20,5 s	21,3 bw	11,4 bw	11,3 w	14,6 w	14,4 w	17,8 w	18,2 w	18,2 s	18,0 bs
Byggeri og anlæg (%)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 10)	5,4 s	6,0 bs	5,7 s	6,2 bw	6,9 bw	7,8 w	7,2 w	7,7 w	7,0 w	7,0 w	6,6 s	6,6 bs
Tjenesteydelser (%)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 10)	57,5 s	55,3 bs	56,2 s	55,3 bw	61,9 bw	62,1 w	57,1 w	56,4 w	61,1 w	60,7 w	70,1 s	70,9 bs
Personer ansat i den offentlige sektor som andel af den samlede beskæftigelse, personer i alderen 20-64 (%)	11) 12) 13) 5) 4)	26,4 w	25,8 w	17,7 w	16,9 bw	23,5 bw	24,3 w	29,6 w	28,6 w	:	:	:	:
Personer ansat i den private sektor som andel af den samlede beskæftigelse, personer i alderen 20-64 (%)	14) 1) 13) 2) 5)	73,6 w	74,2 w	82,3 w	83,1 bw	76,5 bw	75,7 w	70,4 w	71,4 w	:	:	:	:
Arbejdsløshed (% af den samlede arbejdsstyrke)													
I alt	1) 2) 3) 4) 5) 6) 15) 16)	9,1	11,1 b	13,2	12,0 bw	18,5 bw	20,6 w	3,8 w	3,2 w	9,5 w	9,8 w	7,1	7,1 b
Mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6) 15) 16)	8,8	10,2 b	12,4	10,7 bw	20,2 bw	22,7 w	4,3 w	3,9 w	9,8 w	9,5 w	6,8	6,8 b
Kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6) 15) 16)	9,5	12,1 b	14,9	14,8 bw	16,2 bw	17,8 w	3,3 w	2,5 w	9,1 w	10,1 w	7,4	7,4 b
Unge i alderen 15-24	1) 2) 3) 4) 5) 6)	26,6	26,4 b	25,1	22,6 bw	39,4 bw	42,9 w	10,9 w	9,2 w	19,3 w	19,1 w	16,8	16,7 b
Langtidsledige (>12 måneder)	1) 2) 3) 4) 5) 6) 15) 16)	4,5	4,9	3,3	3,7 bw	5,8 bw	7,2 w	0,7 w	0,8 w	2,0 w	2,4 w	2,5	2,8
Gennemsnitlig nominel månedlig løn (EUR)	17) 18) 19) 20) 21) 6)	706 sw	772 sw	384 sw	256 sw	296 sw	372 sw	376 sw	447 sw	334 sw	453 sw	:	:

Uddannelse	Note	Serbien		Tyrkiet		Georgien		Moldova		Ukraine		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt: procentdel af befolkningen i alderen 18-24, som højest har afsluttet en sekundæruddannelse på første trin og ikke er i gang med yderligere uddannelse (%)	1) 2) 8) 5) 4)	5,6	6,3 b	26,7	23,0 bw	8,2 w	7,3 w	16,9 w	19,6 w	:	:	9,9	9,8 b
Offentlige udgifter til uddannelse i forhold til BNP (%)	6) 22) 23)	3,5 sw	3,3 psw	4,0	3,5 sw	3,8 psw	3,6 sw	:	:	5,4 sw	:	5,0 d	:
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år, som højest har afsluttet en sekundæruddannelse på første trin, i alt	1) 2) 3) 4) 5) 6) 24)	6,4	6,7 b	34,4	29,5 bw	7,9 w	7,3 w	21,2 w	23,3 w	2,9 w	2,7 w	15,7	15,6 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år, som højest har afsluttet en sekundæruddannelse på første trin, mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6)	6,0	7,7 b	36,7	31,6 bw	8,3 w	7,4 w	24,5 w	27,3 w	3,1 w	2,9 w	18,5	18,1 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år, som højest har afsluttet en sekundæruddannelse på første trin, kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6)	6,8	5,7 b	32,2	27,3 bw	7,5 w	7,2 w	18,0 w	19,4 w	2,8 w	2,5 w	12,9	12,9 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år med en sekundæruddannelse på andet trin eller en postsekundær ikke-tertiæruddannelse, i alt	1) 2) 3) 4) 5) 6)	85,4	85,3 b	43,1	47,8 bw	77,3 w	77,2 w	69,4 w	68,2 w	54,9 w	55,2 w	66,8	65,7 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år med en sekundæruddannelse på andet trin eller en postsekundær ikke-tertiæruddannelse, mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6)	87,5	86,3 b	45,3	51,1 bw	82,4 w	84,0 w	68,7 w	66,4 w	59,6 w	58,9 w	67,5	66,3 b
Procentdel af befolkningen i alderen 20-24 år med en sekundæruddannelse på andet trin eller en postsekundær ikke-tertiæruddannelse, kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6)	83,2	84,1 b	40,8	44,5 bw	71,3 w	70,2 w	70,2 w	69,9 w	50,0 w	51,3 w	66,0	65,1 b

Procentdel af befolkningen i alderen 30-34 år med en tertiæruddannelse, i alt	1) 2) 3) 4) 5) 6)	33,0	35,3 b	33,1	35,5 bw	38,2 w	35,5 w	31,5 w	31,8 w	57,1 w	58,0 w	41,1	41,9 b
Procentdel af befolkningen i alderen 30-34 år med en tertiæruddannelse, mænd	1) 2) 3) 4) 5) 6)	27,1	27,7 b	33,9	36,1 bw	33,6 w	32,3 w	24,3 w	28,6 w	49,7 w	51,4 w	36,0	36,6 b
Procentdel af befolkningen i alderen 30-34 år med en tertiæruddannelse, kvinder	1) 2) 3) 4) 5) 6)	39,1	43,2 b	32,2	35,0 bw	42,7 w	38,9 w	38,2 w	34,7 w	64,8 w	64,8 w	46,2	47,2 b

Nationalregnskaber	Note	Serbien		Tyrkiet		Georgien		Moldova		Ukraine		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Bruttonationalprodukt													
I løbende priser (mio. EUR)	6) 23)	46 815	53 329	626 742	689 547	13 871 w	15 732 w	10 116 w	11 569 w	137 133 w	168 710 w	13 471 071	14 567 204
Pr. indbygger (EUR)	6) 23)	6 790	7 800	7 520	8 190	3 726 w	4 242 w	3 839 w	4 424 w	3 285 w	4 077 w	30 050	32 520
I købekraftsstandarder (PPS) pr. indbygger		12 812	14 349	18 325	20 337	:	:	12 977 w	16 069 w	:	:	30 054	32 524
I købekraftsstandarder (PPS) pr. indbygger, i forhold til EU-gennemsnittet (EU-27 = 100)		42,6	44,2	61,0	62,7	:	:	:	:	:	:	100	100
Reel årlig ændring (mængde) sammenlignet med det foregående år (%)	6) 23)	- 0,9	7,5	1,9	11,4	- 6,8 w	10,5 w	- 8,3 w	13,9 w	- 3,8 w	3,4 w	- 5,6	5,6
Bruttoværditilvækst fordelt på hovedsektorer													
Landbrug, skovbrug og fiskeri (%)	6) 23) 25)	7,6	7,6	7,5	6,2	8,3 w	7,4 w	10,8 w	12,3 w	10,8 w	12,7 w	1,8	1,8
Industri (%)	6) 23) 25)	23,4	23,0	25,6	29,1	15,5 w	17,0 w	15,2 w	14,7 w	20,9 w	23,8 w	19,7	20,0
Byggeri og anlæg (%)	6) 23) 25)	6,6	7,3	5,9	5,7	8,7 w	7,5 w	11,5 w	9,3 w	3,3 w	3,2 w	5,5	5,5
Tjenesteydelser (%)	6) 23) 25)	62,4 s	62,2 s	61,0 s	59,1 s	67,5 w	68,1 w	62,5 w	63,6 w	65,0 w	60,3 w	73,0 s	72,7 s

Betalingsbalance	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Udenlandske direkte nettoinvesteringer (ind- og udgående), netto (mio. EUR)	63) 64) 59) 65) 66)	2 938,5 w	3 656,9 w	3 942,6 s	5 832,2 s	498,7 w	783,6 w	133,4 w	322,7 w	- 50,8 w	6 351,5 w	c	- 318 026,0 s
Udenlandske direkte nettoinvesteringer (ind- og udgående), netto (% af BNP)	63) 64) 67) 23)	c	6,86 s	0,63 s	0,85 s	3,60 sw	4,98 sw	1,32 sw	2,79 sw	- 0,04 sw	3,76 sw	c	- 2,18 s
Udenlandske direkte nettoinvesteringer (ind- og udgående) i forhold til EU-27 (mio. EUR)	68) 59) 65) 69) 66)	c	1 801,0 s	140,6 s	600,5 s	178,9 w	189,7 w	:	:	- 691,7 w	4 748,7 w	c	- 56 205,8 s
Udenlandske direkte nettoinvesteringer (ind- og udgående) i forhold til EU-27 (% af BNP)	68) 70) 23)	c	3,38 s	0,02 s	0,09 s	1,29 sw	1,21 sw	:	:	- 0,50 sw	2,81 sw	c	- 0,39 s
Overførsler i % af BNP	71) 72) 23)	4,81 s	:	0,02 s	:	7,34 sw	8,65 sw	8,87 dpsw	:	0,75 psw	:	0,15 s	0,14 s

Udenrigshandel med varer	Note	Serbien		Tyrkiet		Georgien		Moldova		Ukraine		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Andel af eksporten til EU-27-lande i værdi af den samlede eksport (%)	26) 27)	66,2 s	65,8 s	41,1 s	41,1 s	20,9 ew	16,9 sw	66,4 sw	62,5 sw	:	:	:	:
Andel af importen fra EU-27-lande i værdi af den samlede import (%)	26) 27)	55,6 s	53,9 s	33,1 s	31,1 s	23,0 ew	22,9 sw	45,6 sw	46,6 sw	:	:	:	:
Handelsbalance (i mio. EUR)	26) 28) 27)	- 5 019	- 6 279	- 42 293	- 38 925	- 3 838 sw	- 5 171 sw	- 2 572 sw	- 2 166 sw	- 4 438 sw	:	215 288	55 040
International handel med varer og tjenesteydelser i forhold til BNP													
Import (% af BNP)	6) 23)	56,5	62,3	32,2	35,5	56,6 w	59,6 w	51,4 w	57,8 w	40,3 w	41,9 w	42,8	46,7
Eksport (% af BNP)	6) 23)	48,2	54,5	28,7	35,3	37,3 w	43,2 w	27,9 w	30,6 w	38,8 w	40,7 w	46,4	50,5

Offentlige finanser	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Offentlige overskud (+)/Underskud (-) (%)	29) 30) 31) 23)	- 8,0 w	- 4,2 ew	- 4,7 w	:	- 9,3 w	- 6,3 w	- 5,1 ew	0,0 ew	- 5,4 w	- 3,3 w	- 6,7	- 4,8
Offentlig gæld (%)	32) 29) 33) 31) 34) 23)	57,7 w	57,5 ew	39,8 w	:	60,1 w	49,6 w	33,1 w	32,6 w	60,4 w	49,0 w	90,0	88,0

Finansielle indikatorer	Note	Serbien		Tyrkiet		Georgien		Moldova		Ukraine		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Årlig ændring i forbrugerpriser (%)	35) 36) 37) 38)	1,8 d	4,0 d	12,3 d	19,6 d	5,2 w	9,6 w	3,8 w	5,1 w	2,7 w	9,4 w	0,7	2,9
Privat gæld, konsolideret, i forhold til BNP (%)	39) 40)	:	:	13,0 w	7,6 w	:	:	:	:	:	:	:	:
Samlet udlandsgæld, i forhold til BNP (%)	41) 42) 43) 44) 23)	c	75,8 s	60,4 sw	54,3 sw	135,5 sw	124,0 sw	65,5 sw	66,9 sw	74,6 sw	67,8 sw	:	:
Samlet gæld i udenlandsk valuta, i forhold til BNP (%)	45)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Rente for udlån (et år), pr. år (%)	46) 47) 48) 49) 50) 51) 52)	1,90 w	1,90 w	16,25 w	22,79 w	8,52 w	9,46 w	5,15 w	8,50 w	7,89 w	7,67 w	:	:
Rente for indlån (et år), pr. år (%)	46) 53) 48) 54) 55) 50) 56) 57)	0,10 w	0,10 w	13,51 w	17,85 w	8,46 w	9,13 w	0,15 w	4,50 w	7,22 w	6,95 w	:	:
Værdi af reserveaktiver (inklusive guld) (mio. EUR)	48) 41) 42) 43) 58) 59)	13 491,7 w	16 454,5 w	81 937,5 w	94 006,1 w	3 532,4 w	3 787,3 w	3 082,9 w	3 445,8 w	23 711,1 w	27 294,4 w	:	:
Internationale reserver — ækvivalens i importmåneder	60) 48) 41) 42) 61) 62)	6,1 sw	:	4,9 sw	6,3 sw	5,4 sw	4,8 sw	7,1 sw	:	:	:	:	:

Erhvervsliv	Note	Serbien		Tyrkiet		Georgien		Moldova		Ukraine		EU-27	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020
Industriproduktionsindeks (2015 = 100)	73) 74) 75) 76)	111,0	118,5	115,4	135,6	:	:	107,1 w	120,3 w	102,7 w	105,0 w	98,5	107,5

Infrastruktur	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Jernbanenettets tæthed (strækninger i drift pr. 1 000 km ²)	77) 78) 79) 80) 81) 82)	37,9 sw	38,1 sw	13,3 sw	13,5 sw	22,6 sw	22,2 sw	34,0 sw	34,0 sw	32,8 sw	32,7 sw	:	:
Motorvejsnet (km)	83)	928	928 w	3 523	3 532	208 w	263 w	:	:	15 w	15 w	:	:

Energi	Note	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Nettoenergiimport i forhold til BNP	84)	2,9 s	4,0 s	3,3 s	5,2 s	1,0 sw	1,8 sw	:	:	:	:	1,6 s	2,7 s

Kilde: Eurostat og/eller de statistiske myndigheder i udvidelseslandene

: = foreligger ikke

b = brud i serie

c = fortrolig værdi

d = definition er forskellig

e = anslået værdi

f = prognose

p = foreløbig

s = skøn fra Eurostat

w = data, der leveres af og under den nationale statistikmyndigheds ansvar, og som offentliggøres "som de foreligger" og uden garanti med hensyn til deres kvalitet og overholdelse af

EU's statistiske metodologi

z = ikke relevant og derfor lig med 0

Fodnoter:

- 1) Nordmakedonien: Den nye IESS-forordning er ikke blevet gennemført.
- 2) Bosnien-Hercegovina: Siden januar 2020 er arbejdsstyrkeundersøgelsen i Bosnien-Hercegovina blevet løbende gennemført i løbet af året med kvartalsvis offentliggørelse af data. Fra 2020 gennemføres der også en procedure for vægkalibrering på grundlag af befolkningsskøn fordelt på femårige aldersgrupper og køn.
- 3) Bosnien-Hercegovina: Fra januar 2021 begyndte Bosnien-Hercegovinas statistiske kontor at anvende den nye, ændrede metode i arbejdsstyrkeundersøgelsen. Revisionen af undersøgelsen fandt sted på grundlag af og i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets nye forordning, som trådte i kraft den 1. januar 2021. Med indførelsen af den nye, ændrede metode i arbejdsstyrkeundersøgelsen fra januar 2021 opstod der brud i de dataserier, der blev offentliggjort i det foregående år.
- 4) Tyrkiet: * I HLFS er serien ikke sammenlignelig med de foregående år på grund af justeringerne i definitionen, omfanget og udformningen af undersøgelsen i 2021.
- 5) Tyrkiet: Årlige resultater af arbejdsstyrkeundersøgelsen.
- 6) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte.
- 7) Ukraine: Notering af antallet af erhvervsaktive personer er fra 2019 baseret på arbejdsstyrken.
- 8) Bosnien-Hercegovina: Fra 2020 og fremefter foretages arbejdsstyrkeundersøgelsen hvert kvartal, hvilket fører til brud i serierne i forhold til resultaterne fra tidligere år. Med indførelsen af den nye, ændrede metode i arbejdsstyrkeundersøgelsen (forordning (EU) 2019/1700, gennemførelsesforordning (EU) 2019/2240) fra januar 2021 opstod der brud i de

dataserier, der blev offentliggjort i det foregående år. Det betyder, at dataene for 2020 og 2021 heller ikke er sammenlignelige.

- 9) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte.
- 10) Georgien: Efter 2020 — NACE Rev. 2; før 2020 — NACE Rev. 1.1.
- 11) Montenegro: Dataene vedrører antallet af ansatte i den offentlige sektor som andel af det samlede antal beskæftigede.
- 12) Nordmakedonien: I den offentlige sektor er følgende data medtaget: Andet (blandet, kollektivt, stat, udefineret).
- 13) Bosnien-Hercegovina: Den offentlige sektor omfatter hovedafdeling O, P og Q i NACE rev. 2, mens den private sektor omfatter andre NACE-hovedafdelinger.
- 14) Montenegro: Brud i serien, da det tidligere kun var de ansatte, der besvarede dette spørgsmål; Siden 2018 har alle beskæftigede besvaret dette spørgsmål.
- 15) Ukraine: Personer på 15 år og derover.
- 16) Georgien: Personer på 15 år og derover.
- 17) Serbien: Lønninger er hentet fra administrative kilder (skatteforvaltningens optegnelser). Gennemsnitslønnen beregnes på grundlag af den samlede periodiserede indtjening for rapporteringsmåneden og antallet af fuldtidsækvivalenter (FTE).
- 18) Albanien: Informationskilde: Generaldirektoratet for beskatning, bidragydere til sociale sikringsordninger. INSTAT's beregning.
- 19) Bosnien-Hercegovina: Nettoindtjening.
- 20) Tyrkiet: Kilde: Undersøgelse om indkomstforhold og levevilkår.
- 21) Moldova: Omfatter enheder med mindst én ansat.
- 22) Georgien: BNP beregnes i henhold til SNA 2008.
- 23) Georgien: Baseret på SNA 2008.
- 24) Georgien: Personer uden uddannelse er ikke medregnet.
- 25) Georgien: Beregninger i overensstemmelse med NACE Rev. 2.
- 26) Moldova: Januar-august.
- 27) Georgien: Data omregnet til EUR af Eurostat.
- 28) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte.
- 29) Albanien: Prognoser fra finans- og økonomiministeriet.
- 30) Ukraine: Ændrede kontantdata (håndbog vedrørende statistikker over offentlige finanser 2014).
- 31) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte.
- 32) Montenegro: Foreløbige data. Resultaterne offentliggøres inden udgangen af marts 2021.
- 33) Bosnien-Hercegovina: Ved årets slutning (31. december).
- 34) Ukraine: Statsgæld og statsgaranteret gæld.
- 35) Bosnien-Hercegovina: Forbrugerprisinfation.
- 36) Moldova: Forbrugerprisinfation.
- 37) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte.
- 38) Georgien: Forbrugerprisinfation.
- 39) Bosnien-Hercegovina: Data for monetære finansielle institutioner.
- 40) Tyrkiet: Dataene omfatter gældsinstrumenter og lån.
- 41) Bosnien-Hercegovina: Baseret på IMF's betalingsbalancemanual, sjette udgave.
- 42) Tyrkiet: Gennemsnit af den vekselkurs, der er anvendt ved omregningen til euro.

- 43) Moldova: Omregnet fra USD til EUR ved hjælp af valutakurser ved årsafslutning ifølge Moldovas nationalbank.
- 44) Ukraine: Aktiver og gæld omregnet fra USD til EUR ved hjælp af krydskurser ved udgangen af rapporteringsåret.
Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte.
- 45) Albanien: Udlandsgæld (herunder udenlandske direkte investeringer).
- 46) Montenegro: Vægtet gennemsnitlig effektiv rente, udestående beløb, årligt.
- 47) Albanien: Vægtet gennemsnitssats anvendt på nye 12-måneders lån i løbet af den pågældende måned, ved 12-måneders løbetid.
- 48) Nordmakedonien: Ved årets slutning (31. december).
- 49) Bosnien-Hercegovina: Satser for kortfristede lån i national valuta for ikkefinansielle selskaber (vægtet gennemsnit).
- 50) Moldova: Renten er fastsat af Moldovas nationalbank (NBM) siden 2001. NBM anvender "rentekorridormetoden": Den højeste rente anvendes på dag-til-dag kreditter, og den laveste anvendes på indlån på anfordring. Værdier ved årets udgang.
- 51) Ukraine: Gennemsnitlig vægtet rente på alle instrumenter i nationalbankens refinansiering.
- 52) Georgien: Refinansiering af kreditauktioner.
- 53) Albanien: Indlånsrentesatserne er den vægtede gennemsnitlige sats for nye indlån godkendt i løbet af den pågældende måned, for 12 måneders løbetid.
- 54) Bosnien-Hercegovina: Satser for anfordringsindskud i national valuta for husholdninger (vægtet gennemsnit).
- 55) Tyrkiet: Gennemsnit af månedsdata. Facilitet for indlån på anfordring.
- 56) Ukraine: Fordeling af indlånsbeviser fra Ukraines nationalbank.
- 57) Georgien: CD-auktioner.
- 58) Ukraine: Aktiver og gæld omregnet fra USD til EUR ved hjælp af krydskurser ved udgangen af rapporteringsåret.
- 59) Ukraine: Data for det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte, er ikke medtaget.
- 60) Albanien: Ultimo august 2021
Januar-juni 2021.
- 61) Tyrkiet: Gennemsnit af den vekselkurs, der er anvendt ved omregningen til euro.
Pr. tredje kvartal 2021.
Pr. oktober 2021
- 62) Moldova: Omregnet fra USD til EUR ved hjælp af valutakurser ved årsafslutning ifølge Moldovas nationalbank.
Omregnet fra USD til EUR ved hjælp af årlige gennemsnitlige valutakurser ifølge Moldovas nationalbank.
- 63) Bosnien-Hercegovina: Baseret på IMF's betalingsbalancemanual, Asset — Liability Approach.
- 64) Moldova: Omregnet fra USD til EUR ved hjælp af årlige gennemsnitlige valutakurser ifølge Moldovas nationalbank.
- 65) Ukraine: Ukraines nationalbank har siden 2021 forbedret indsamlingen af udenlandske direkte investeringer, hvor ikkefinansielle selskabers reinvesterede indtjening er blevet indarbejdet i data om strømme og beholdninger af udenlandske direkte investeringer. Derfor blev betalingsbalance-, IIP- og FDI-data for 2015-2020 revideret.
- 66) Ukraine: Ukraines nationalbank har siden 2021 forbedret indsamlingen af udenlandske direkte investeringer, hvor lån mellem forbundne virksomheder er blevet indarbejdet i data om strømme og beholdninger af udenlandske direkte investeringer. Derfor blev betalingsbalance-, IIP- og FDI-data for 2015-2020 revideret.
- 67) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte. Ukraines nationalbank har siden 2021 forbedret indsamlingen af udenlandske direkte investeringer, hvor ikkefinansielle selskabers reinvesterede indtjening er blevet indarbejdet i data om strømme og beholdninger af udenlandske direkte investeringer. Derfor blev betalingsbalance-, IIP- og FDI-data for 2015-2020 revideret.
- 68) Bosnien-Hercegovina: Baseret på IMF's betalingsbalancemanual, sjette udgave og OECD's benchmarkdefinition af udenlandske direkte investeringer — 4. udgave.
- 69) Ukraine: FDI-dataene blev genberegnet under hensyntagen til EU-27-medlemsstaterne, eksklusive Det Forenede Kongerige.
- 70) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte. FDI-dataene blev genberegnet under hensyntagen til EU-27-medlemsstaterne, eksklusive Det Forenede Kongerige.
Ukraines nationalbank har siden 2021 forbedret indsamlingen af udenlandske direkte investeringer, hvor lån mellem forbundne virksomheder er blevet indarbejdet i data om strømme og beholdninger af udenlandske direkte investeringer. Derfor blev betalingsbalance-, IIP- og FDI-data for 2015-2020 revideret.
- 71) Moldova: Omregnet fra USD til EUR ved hjælp af årlige gennemsnitlige valutakurser ifølge Moldovas nationalbank.

Personlige overførsler.

- 72) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte.
Tidligere data.
- 73) Albanien: Aktivitet B_D.
- 74) Moldova: Fra og med 2016 er mængdeindekset for industriproduktionen sæsonkorrigeret efter antal arbejdsdage og sæsonudsving, og tidsserierne er blevet korrigeret.
- 75) Ukraine: Justering for virkningen af de dynamiske indeksseries kalenderdage på den gennemsnitlige månedlige basisværdi. (2016) gennemføres ved hjælp af DEMETRA+-programmet med TRAMO/SEATS-metoden.
- 76) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte.
- 77) Dataene er hentet fra Republic Geodetic Authority.
- 78) Bosnien-Hercegovina: Indvande anslås til 210 km².
- 79) Tyrkiet: Kun hovedlinjer.
Arealværdierne beregnes på grundlag af Corine-klassifikationer og er tilpasset til LUCAS. Produktionsperioden for Corine-data er seks år.
- 80) Moldova: Herunder Transnistrien-regionen.
Pr. årets udgang.
- 81) Moldova: Herunder Transnistrien-regionen.
Pr. årets udgang.
Herunder vådområder.
- 82) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte. Data fra statstjenesten for geodæsi, kartografi og matrikler i Ukraine.
Data angives i henhold til den nye klassifikation af områdetyper.
- 83) Ukraine: Dataene omfatter ikke det midlertidigt besatte område i den selvstyrende republik Krim, byen Sevastopol og de dele af regionerne Donetsk og Luhansk, der er midlertidigt besatte.
- 84) Georgien: Data omregnet til EUR af Eurostat.
Baseret på SNA 2008.